

● TREŠDIENA, 2003. GADA 12. MARTS

● Nr. 20 (7331)

● Cena mazumtirdzniecībā Ls 0,26

ISSN 1407-9321

I.Gaters: stipru Latviju veidos stipras pašvaldības

● 8. Saeimas deputāti Ināra Ostrovska (no kreisās), Stanislavs Kesteris, rajona padomes priekšsēdētājs Arvīds Soldāns un reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs Ivars Gaters, tiekoties ar pašvaldību vadītājiem, diskutēja par novadu veidošanos, pašvaldību budžetu, rajona padomju turpmāko statusu un citiem aktuāliem jautājumiem.

7. martā Preiļu rajona padomē reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs IVARS GATERS, 8. Saeimas «Jaunā laika» frakcijas deputāte INĀRA OSTROVSKA un Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijas priekšsēdētājs STANISLAVS KESTERIS (LZZP) tīkās ar vietējo pašvaldību vadītājiem, rajona padomes izpildinītūcijas nodaļu vadītājiem un speciālistiem par novadu veidošanas jautājumiem.

Uzstāšanās sākumā ministrs I.Gaters sarunas dalībniekiem uzsvēra, ka ir jāaizmirst vārdi «teritoriālā reforma», kas skan sveši, tā it kā valdība gribētu kaut ko mainīt, kaut ko sagraut, bet jārunā par novadu veidošanu. Latvijā ir jāizveido stiprākas, darboties spējīgas pašvaldības, bagāti novadi, lai iedzīvotājiem tiktu sniegti plašāki, kvalitatīvāki pakalpojumi, lai

novadi varētu saņemt lielāku finansējumu un gala rezultātā, lai iedzīvotājiem būtu labāka, bagātāka dzīve. Ja jau tagad vairāki pagasti reāli sadarbojas, tad, izveidojot novadu, saglabāsies visi pagasti, visi pagastu robežas, nosaukumi, adreses, saglabāsies pagastmājas, vienīgi visiem šiem pagastiem tiek izveidota viena administrācija, viena pārvalde, lai efektīvāk un labāk

saimniekotu ar kopā salikto naudu.

Kas būs jādara, lai novadu veidošana nebūtu par nastu pašvaldībām, bet visa valsts saprasta, ka tā būs stipra, ja to veidos stipras pašvaldības? Pašreiz paredzētais 102 novadu veidošanas projekts nav dogma, tāpēc pašvaldībām līdz 1. jūlijam jāizskata šis novadu veidošanas projekts un jādod savu vērtējumu. Tas jāizdara ļoti godprātīgi un atbildīgi, formulējot to pagasta vai domes lēmuma veidā, parēdot pagasta vietu, kā tas paredzēts piedāvātajā projekta vai kādā citā variantā. Nav izslēgts, ka deputāti argumentē, ka pagasts neapievienojas ne ar vienu pašvaldību

un paliek viens. Tas nebūs piespiedu apvienošanās process, uzsvēra reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs I.Gaters.

Tāpat kā pašvaldībām, arī ministrijām līdz 1. jūlijam tiks dots uzdevums izskatīt savas programmas līdzekļu novirzīšanai novadu veidošanas procesam, piemēram, mērķdotāciju piešķiršanai novada teritorijas plānojumu izstrādei, lauku ceļu attīstības programmai, u.c. Novadu veidošanu nav ne valdības, ne ministrijas pašmērķis, bet, ja kopā ar pašvaldībām tiks secināts, ka var veidot ekonomiski stiprus novadus, tad arī tiks lemts par tālāku rīcību.

Turpinājums 2. lappusē.

Aglonas skolēni informē par pilsonību

Pagājušajā nedēļā Preiļu rajona Aglonas vidusskolas skolēnu grupa Naturalizācijas pārvaldes (NP) rīkotā konkursa «Ceļā uz pilsonisku sabiedrību» ietvaros īstenoja projektu «Latvijas pilsonība – ērkšķi vai ziedi».

Latgales reģiona skolu komandu konkurencē agloniešu projekta pieteikums tika atzīts par kvalitatīvu un tā realizāciju tika piešķirti 500 lati, «Novadnieku» informēja NP Rēzeknes reģionālās nodalas informācijas centra vecākais referents Voldemārs Idris.

Projektu īstenojot, pagājušā nedēļā notika informatī-

vas akcijas Grāveru, Šķeltovas un Priežmales pamatskolās un Jaunaglonas arodnidusskolā. Skolēni tika iepazīstināti ar Latvijas pilsonības iegūšanas jautājumiem, notika konkurss «Es – Aglonas novadā» par pagasta kultūrvēstures tēmām, tika demonstrētas izglītojošas videofilmas par pilsonības un sabiedrības integrācijas jautājumiem. Aptaujā tika noskaidroti skolēnu viedokļi par pilsonības aktualitātēm.

7. martā Aglonas vidusskola notika projekta noslēgums – pagasta nepilsoņus informēja par naturalizācijas procesu, notika konkurss «Mēs ceļā uz Eiropu», bet savus viedokļus par pilsonības situāciju akcijas dalībnieki izteica an-

ketās un publiskā diskusijā.

NP Rēzeknes nodalas Preiļu filiāles vadītāja Rīta Vigule pēc piedalīšanās informatīvajās tikšanās ar skolēniem atzina Aglonas vidusskolas projekta tēmas aktualitāti – astoņu gadu laikā Latvijas pilsonību ieguvuši tikai 11 Aglonas pagasta iedzīvotāji. Seit ir lielākais lauku pašvaldībās dzīvojošo nepilsoņu skaits Preiļu rajonā – no 2659 Aglonas pagasta iedzīvotājiem 127 ir nepilsoņi.

Atzinīgi vērtējams fakts, ka šo problēmu sadarbībā ar NP un pašvaldībām risināt uzņēmās paši skolēni. Arī Aglonas vidusskolas vēstures skolotāja Lilija Meldere, kas bija šī projekta vadītāja, ir apmierināta ar projekta gaitu un re-

zultātiem. – Nepilsoņi, starp kuriem bija arī audzēkņu vecāki, saņēma atbildes uz daudziem viņus interesējošiem jautājumiem. Visvairāk viņus interesēja iespējas papildināt latviešu valodas zināšanas, —stāstīja skolotāja. Iepriecināti jutušies arī bērni, kuriem bija iespēja 6. martā Rīgā apmeklēt Eiropas Savienības integrācijas biroju un saņemt atbildes uz jautājumiem, kas skar pilsoņu un nepilsoņu tiesības apstākļos, kad Latvija kļūs par ES dalībvalsti. Vēl skolēni bija izstādē «Skola 2003», bet ekskursijas noslēgumā noskatījās teātra izrādi «Ronja – laupītāja meita» ar jauniešu vidū populārā mūzikā Ozola piedāvāšanos.

L.Kirillova

- Ministru prezidenta Einara Repšes tikšanās ar reģionālo laikrakstu redaktoriem un žurnālistiem → 2. lpp.
- Trešdienas intervija ar ģimenes ārstes palīdzi Silajānu pagastā Valentīnu Piskunovu → 3. lpp.
- Kā dzīvo invalīdi Sīļukalna pagastā → 6., 7. lpp.
- EURES — Eiropas nodarbinātības dienests → 8. lpp.
- Policijas ziņas → 10. lpp.
- Konkursi → 11. lpp.

«Novadnieks» kopā ar SIA «LETTGLAS» rīko akciju.
Parakstieties uz «Novadnieku»
aprīlim, maijam, jūnijam
un loterijā laimējet
SIA «LETTGLAS»
trīs krāsainas vāzes!
Izlozē piedalās arī gada un pusgada abonenti.

Koris piedalās Dziesmu svētku kompaktdiska ierakstīšanā

Aglonas bazilikas koris «Magnificat» ir to 17 Latvijas labāko koru vidū, kas bija uzaicināti uz Rīgu, lai ierakstītu Dziesmu svētku kompaktdisku. Tājā ierakstītas dziesmas, kas skanēs svētku noslēguma koncertā. Korim ar dziesmu «Marija svātuo, Latvijas muote» jā piedalās noslēguma koncerta atklāšanā.

Kā informēja kora «Magnificat» diriģente Ieva Lazdāne, korim neilgi pirms Dziesmu svētku atklāšanas būs jāuzstājas arī garīgās mūzikas koncertā Rīgā. Tas sastāvēs no četru galveno reliģisko konfesiju labāko koru uzstāšanās, kā arī šo konfesiju vadītāju teiktajām uzrunām. Šajā sakarībā noticis koru kopmēģinājums, ko vadīja slavenais dirigents Māris Sirmais. Garīgās mūzikas koncerta noslēgumā jāizpilda komponista R.Dubras dziesma «Te Deum», un tieši šim skandarbam mēģināju ma laikā pievērsta visielākā uzmanība.

Savukārt Aglonas bazilikas kora skolai viens no lielākajiem notikumiem tuvākajā laikā būs 2. jauno vokālistu konkursa sarīkošana. Kora skolas sagatavotais projekts par šī valsts mēroga konkursa sarīkošanu guvis Latvijas Kultūrapītāla fonda atbalstu. Konkurss paredzēts 21. maijā. 1. jauno vokālistu konkurs, ko sarīkoja Aglonas bazilikas kora skola, notika pirms diviem gadiem, un uz to ieradās plašs dalībnieku skaits no visas Latvijas.

NACIONĀLĀS ZINAS

Lats pastāvēs vēl četrus gadus

Nacionālā valūta lats tiks aizstāts ar eiro tikai pēc tam, kad valsts iestāsies ES un būs ieklāvusies Eiropas Monetārājā savienībā. Eiro ieviešana Latvijā varētu notikti 2007. gada sākumā. Tā pagājušajā nedēļā apgalvoja Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rimšēvičs un Ministru prezidents Einars Repše. Amaipersonas atsaukušās uz Lielbritānijā bāzētā Ekonomikas politikas pētījumu centra paziņojumu, ka ES kandidātvalstīm, kas plāno pievienoties eiro zonai, vajadzētu to darīt pirms iestāšanās savienībā. Tādā veidā tās izvairītos no paastrinātās inflācijas. Gan premjers, gan Latvijas Bankas vadītājs uzsvēra, ka lats ir stabila valūta un pirms Latvijas iestājas ES to nekādā gadījumā nevajadzētu aizstāt ar eiro.

Autovadītājs nekāps no automašīnas, lai nemaksātu piecīti

Pēc Ministru prezidenta Einara Repšes ierosinājuma, Ministru kabineta komitejas sēdē leķislietu ministrija pirmdien apņēmās sagatavot normatīvos ak tus, kas aizliegs ceļu policistam likt autovadītājam izķāpt no mašīnas, izņemot gadījumus, kad ir aizdomas par nozliegumu vai transporta līdzekļa vadīšanu reibumā. Pēc E.Repšes domām, šofera iekāpšana policijas automašīnā rada augsnī kukulēmšanai un psiholoģiskai ieteikmēšanai.

Tuvāko gadu laikā var būtiski palielināties maizes cena

Lai gan pašlaik ir tendence maizes cenām pazemētās, tuvāko gadu laikā maize kļūs dārgāka, prognozē maizes ražotāji. Maizes cena Latvijā varētu tuvoties Igaunijas līmenim, kur tā ir vismaz pusotru reizi dārgāka nekā pašreiz pie mums. Iemesls pašreizējai cenu samazināšanai ir sadrumstalotais tirgus, kur mazie maizes ražotāji aizņem pusī no tirgus. Nākotnē tie konkurenci un sanitāri higiēniskās prasības var neizturēt, bet patreiz mazie maizes ražotāji tirgū konkurē nevis ar maizes kvalitāti, bet ar cenu, tāpēc maizes ražotāji šados konkurences apstākļos ir spiesti strādāt ar zaudējumiem.

Par VID ģenerāldirektoru apstiprina Kārli Ketneru

Otrdien valdības sēdē par Valsts ieņēmumu dienesta (VID) ģenerāldirektoru apstiprināja 26 gadus veco Kārli Ketneru, kurš nodokļu sistēmā strādā jau sešus gadus. VID jaunajam vadītājam būs jāvada 5000 pādoto un sākumā jākeras pie nodokļu nemaksāšanas novēršanas un informācijas tehnoloģiju sistēmas pilnveidošanas mūtā. Nodokļu eksperti uzsvēr, ka K.Ketnera sekmīga darbošanās VID vadītāja amatā būs atkarīga no viņa organizatoriskajām un vadītāja spējām.

Piekļūšana SAPARD līdzekļiem varētu kļūt vieglāka

SAPARD programmas uzraudzības komisijas sēdē tika atbalstītas izmaiņas apakšprogrammas nolikumos, kā arī izskatīti vairāki priekšlikumi, kā vienkāršot projektu iesniegšanas procedūru. Pašlaik līdzekļu pieteik, tāpēc varētu tikt nonemts ierobežojums iesniegdzamo projektu apjomam naudas izteiksmē. Tāpat uz SAPARD atbalstu varētu pretendēt arī zirgaudzētāji un košūmaugu audzētāji, kā arī lauku sētas, kuras nav pieslēgtas elektroenerģijai.

Zinās sagatavoja T.Eiste

INFORMĀCIJA

«Mēs nevarām dzīvot tikai sev.
Mēs dzīvojam starp cilvēkiem.»

Dž.Londons

Ministru prezidents Einars Repše tikās ar reģionālo laikrakstu redaktoriem un žurnālistiem

6. martā bija premjera Einara Repšes pirmā tikšanās ar reģionālo laikrakstu redaktoriem un žurnālistiem Rīgā.

Tikšanās laikā kā pirmo E.Repše uzsvēra valdības vēlmi sadarboties ar sabiedrību, strādāt valsts un tautas labā, strādāt godīgi, kas nebūt nezināmējot, ka darbībā nebūs kļūdu.

Valdība E.Repše vadībā neļaušot privatizēt valsts īpašumus negodīgās interesēs par valstī neizdevīgām cēnām. Ar laiku tiks apkotas noziedzīgās struktūras, piemēram, narkotiku izplatītāji, kā arī valdība panāks, ka valsts iestādēs strādās godprātīgi un profesionāli ierēdņi un nekādā gadījumā valdība neietekmēsies no interešu grupu cīņām, no dažādiem demagogiskiem uzbrukumiem, no neargumentētās kritikas. Trījos mēnesīs valdība ir uzsākusi dažādas reformas un vēl ir pāragri runāt par rezultātiem, kuri neizpalijs, un vēlētājiem dotie solījumi tiks izpildīti.

Tālākā sarunā premjers žurnālistiem skaidroja, kāpēc

koalīcijas frakcijas ierosināja prezidentes vēlēšanas 12. martā. Tas saistīts ar to, ka būtu svarīgi, lai, risinot Latvijas integrācijas NATO, ES un globālus jautājumus — valsts prezidente varētu uzstāties nevis kā prezidenta kandidāts, bet kā jau uz nākamajiem cīetriem gadiem ievēlēta prezidente. Bet, nemot vērā to, ka ir procesuālas domstarpības, kas noteiktas Satversmes 40. pantā (zvēresta nodošana, stāšanās amatā) un lai nemestu šaubu ēnu uz vēlēšanām, 6. martā Saeimā koalīcijas frakcija nolēma vēlēšanas nesteidzināt, bet nākotnē jādomā par grozījumiem Satversmē.

Otrs jautājums, kas satrauca ministru prezidentu šajā dienā, bija situācija Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca sakarā ar pielietotajiem implantiem operācijās un slimnīcas vadības atstādināšana no darba. Tomēr pēc tikšanās ar žurnālistiem redakcija saņēma Valsts kancelejas komunikāciju departamenta informāciju, ka Ministru prezidents E.Repše, izvērtējot esošo situāciju, devis rīkojumu ministram Ā.Audēram par V.Zatlera atjaunošanu Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcas direktora amatā. Lēmums pieņemts ar mērķi nodrošināt turpmāku slimnīcas medicīnisko darbību, bet Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja ierosinātās kriminālīletas izmeklēšana tiek turpināta.

E.Repše atbildēja arī uz daudziem žurnālistu jautājumiem. Tie skāra būtiskas lie tas, kas saistīs ar pašvaldību

budžetu, gan par pāragri izvirzītajām higieniskajām prasībām izglītības iestādēs, jo to īstenošanai nav valsts finansējuma. Tika runāts par Latvijas teritorijas vienmērīgu attīstību, par novadu un reģionu veidošanu u.c.

Uz jautājumu, kas premjeru trijos mēnešos visvairāk pārsteidzis, E.Repše atbildēja: «Nekas nepārsteidza. Es lielā mērā jau biju informēts par situāciju valstī, tāpēc tik dramatiskiem vārdiem vēlēšanu kompanas laikā vēros pie cilvēkiem par situācijām valstī, biju rēķinājies ar pretdarbības mēģinājumiem. Tomēr, ja es biju cerējis, ka daļa no informācijas neapstiprināsies, par valsts iestāžu un to vadītāju iesaistīšanos nozie dzīgās shēmās, koruptīvām saiknēm, diemžēl, ir izrādījusies taisnība. Tāpēc valdība centīsies, lai valsts iestādes godprātīgi un kārtīgi veic savus pienākumus, lai muitas pārvalde nodrošina profesionālu muitas darbu, lai VID nodrošina vispārēju un godprātīgu nodokļu iekāšanu, lai policija ker noziedzniekus un lai tiesas, ja vaina ir pierādīta, vainīgo pārliecinoši notiesā. Tād, kad valdība varēs pilnīgi paļauties uz valsts iestādēm, varēs teikt, ka valdība sava darba pirmo posmu ir izpildījusi. Risinājums ir viens — prasīt atbildību no konkrētas valsts iestādes vadītāja. Ja vadītājs nodrošina sekmīgu darbu — labi! — ja ne, tad tiek izdarīti secinājumi un vadītājs tiek mainīts, lai jaunais vadītājs spētu izdarīt vairāk.»

Vai VID darbinieks var būt

arī daļu turētājs privātās struktūrās un vai viņš var objektīvi veikt savus pienākumus gan pret to uzņēmumu, kurā ir viņa īpašumdaļas, gan pret citiem uzņēmumiem, jaunprātīgi izmantojot savu dienesta stāvokli, interesējās žurnālisti, konkrēti norādot par iespējamie pārkāpumiem VID Latgales reģionālajā iestādē Daugavpilī. Ministru prezidents uzreiz nevarēja pateikt, vai VID darbniekiem likumā atļauts turēdājas privātajās struktūrās, tomēr uzsvēra, ka sava amata izmantošana negodprātīgos nolūkos būtu krimināla rakstura pārkāpums. Komētējot situāciju kopumā, Repše atzina, ka «tik tiešām šajā dienestā viss nav kārtībā», tāpēc no amata atcecls VID ģenerāldirektors A.Sončiks, bet pārkāpumus Repše solīja uzdot izmeklēt atbildīgiem die nestiem.

Premjers arī aicināja sabiedrību atbalstīt valdību un ziņot par iespējamām nelikumībām, lai valdības rīcība sekotu nekavējoties.

Žurnālisti tikšanās reizēs interesējās arī par valsts ir vestīciju ierobežošanu vai atteikšanu dažādu projektu realizācijai līdz galam (piemēram, sporta būvju, remontu u.tml.). Uz to Repše strikti atbildēja, ka valdība vispārēs izvērtēs katra projekta līctiderīgumu un naudas izlictojumu, tad pieņems konkrētu lēmumu par līdzekļu iedalīšanu, bet prakse, kad vajag pašvaldībām tikai uzsākt projektu, lai valdība klūtu par kīlnieku, ir jāizbeidz.

T.Eiste

I.Gaters: stipru Latviju veidos stipras pašvaldības

Sākums I. lappuse.

Veidojot novadu, skaidroja ministrs I.Gaters, katrā novada domē būs jāievēl pārstāvīs no katra pagasta. Pārstāvniecības skaits ir vēl jāizlej, bet pilnīgi skaidrs, ka jānosaka mazo pagastu deputātu papildpilnvaras, lai novada domes balsojumā nevolemtu pretēji mazā pagasta interesēm. Arī iedzīvotājiem tiks dotas lielākas tiesības. Piemēram, ja rodas situācija, ka nauda koncentrējas centrā, bet nomales netiek attīstītas un deputāti nespēj panākt vienošanos savā star-

pā, tad šādu jautājumu jāizlej iedzīvotājiem kopā, pat mainot deputātus.

Vērā ņemams fakts, veidojot novadus, būs tas, ka vietējo pašvaldību vēlēšanās nebūs izvirzīti deputātu kandidāti tikai no partiju sarakstiem, bet saglabāsies iespēja deputātu kandidātus izvirzīt arī no vēlētāju apvienību sarakstiem.

Lai sekਮētu pašvaldībū darbu nākotnē, patreiz reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija izstrādā pilnīgi jaunu likumu par pašvaldībām (darbojošais likums tika pieņemts 1994. gadā un

izdarīti neskaitāmi grozījumi). Jaunajā likumā būs stingri formulētas pašvaldību funkcijas, tāpat ministrijā tiek gatavota detalizēta informācija par ES strukturālo fondu pieejamību uzreiz pēc iestādēs ES.

Uzrunājot klātesošos, 8. Saeimas deputāti I.Ostrovska un S.Kesteris uzsvēra, ka novada veidošanas procesā deputātiem būs jāsaskaras arī ar sāpīgām problēmām, kā mazo skolu likvidāciju, u.c. Stingri būs jānošķir 1. līmeņa pašvaldību funkcijas no novada, reģiona pašvaldību un valsts pārvaldes funkcijām.

Pēc Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijas priekšsēdētāja S.Kesterī domām, lauku pašvaldības nav savienojamas ar pilsētu pašvaldībām, bet jauno likumu par pašvaldībām valdībai obligāti būtu jāzstrādā tā, lai pieņemtās normas būtu arī realizējamas.

Pēc diskusijas rajona padomē, I.Gaters, I.Ostrovska un S.Kesteris apmeklēja Riebiņu pagastu, kuru vairāku rajona pašvaldību vadītāji redz kā iespējamo centru vienam no novadu veidošanas variantiem — Viduslatgales novadaīn.

T.Eiste

NOVADNIEKS

Redaktore Tamāra Eiste

Pasūtījuma indekss 3033.

Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.

Izdevējs — SIA «Novadnieks. Redakcija».

Redakcijas adrese: Brīvības iela 14, Preiļi, LV-5301.

Elektroniskais pasts: novadnieks@apollo.lv

Tālr. 1-53-07058, 1-53-07059 (žurnālistiem), Fakss 1-53-07057.

Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.

Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Pārpārlejot atsaucē uz «Novadnieku» obligāta.

Laikraksts iespiests SIA «Latgales druka» Rēzeknē.

Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī (trešdien, sestdien).

TREŠDIENAS INTERVIJA

Silajāniešiem dāvātais mūžs

— Kas šajos trijos aizvadītajos gados mainījies jūsu dzīvē un darbā?

— Nekas liels jau nav mainījies, turpinu strādāt. Tagad gan vairs neesmu feldšere, kā mani gadu gadiem bija pieraduši saukt pacienti, bet gari ģimenes ārstā parādīs. Silajānos ir izveidota ģimenes ārstes Gitas Džeriņas prakses filiāle. Joprojām daru to, ko esmu darījuši jau četrdesmit piecus gadus. Notiek ambulatorā pieņemšana, izdaru ģimenes ārsta nozīmētās procedūras. Cilvēkiem jau tā pienākumu sadale un nosaukumu izmaiņas nav svarīgas, viņi vēlas saņemt medicīnisko palīzību. Kā agrāk, cilvēki zvana, un jaunās jādodas izsaukumos uz mājām gan pa dienu, gan vakaros un naktis, gan brīvdienās un svētku dienās.

— Daugavas slimokases Preiļu filiāles vadītāja Viktorija Šmukste minēja, ka lauku pašvaldības Silajānu feldšeru punkts bija pirms rājona, kas tika veiksmīgi sertificēts kā ģimenes ārsta prakses vieta. Kā jūs spējāt sagatavoties sertifikācijai, ja zinām, ka naudas šim nolūkam medicīnas aprūpes iestādēm katastrofālī trūkst?

— Nauda ir viena lieta, bet otra — vēlēšanās un nepieciešamība viņu izdarīt. Paveicās tajā ziņā, ka telpu kosmētiskais remonts bija izdarīts jau iepriekšējā gadā. Uzstādījām karstā ūdens boileri, no-pirkām ģimenes ārsta prakses vienā filiālē nepieciešamos instrumentus. Nezinu, vai to visu spētu izdarīt un iegādāties, ja ne pagasta padomes atbalsts un dakteres uzņēmība. Viņa pati brauca un gādāja nepieciešamos medikamentus. Pamazām visu sapirkām un sakārtojām, lai varētu rādīt komisijai.

Tikai nezinātājs var iedomāties, ka viss notiek vienkārši. Prasības sarakstītas uz vairākām lappusēm, pirms palīdzības medikamentu sarakstā vien ir 63 nosaukumu zāles. Kur tad vēl vienreizējās zonās, Šīrces, katetri, ūjamateņi, kam arī ir noteikts derīguma termiņš un kas regulāri jātāja un jāpapildina. Sertifikācijas komisija nēma sarakstu priekšā un skaitīja pa ampulai, vai viss nepieciešamais ir uz vietas. No tā galu galā ir atkarīga cilvēka dzīvība kritiskā situācijā.

— Jūs Silajānos noteikti esat tas cilvēks, kuru pazīst visi — gan lieli gan mazi.

— Protams, ka mani pazīst. Un es arī visus pazīstu. Tē tācu viss mans darba mūžs aizvadīts — četrdesmit pieci gadi.

— Tad jau ar pārliecību varat teikt, ka medicīna bija jūsu senais un vienīgais sapnis?

— Kad piecdesmitajos gados vēl mācījosi Silajānu skolā, mums, bērniem, bija jāsaņem obligātās potes. Nāca uz skolu jauniņas un smukas māsiņas. Man viņas likās tik jaukas un viņu darbs tik ļoti iepatīkās, ka nolēmu arī pati mācīties. Mamma arī bija apmieri-

nāta ar manu izvēli un visādi atbalstīja.

Sasapņojojis, ka mācītos par medmāsu Rīgā. Bet tur man pateica, ka teatārā Kārsavā būsot medicīnas māsu kursi. Līdz ar to viss bija izlemts — pēc gada un diviem mēnešiem jau biju diplomēta medicīnas māsa.

— Vai tad tik īsā laikā iespējams apgūt visu nepieciešamo?

— Neazmirstiet, ka tas bija gandrīz pirms pusgadsimta — 1958. gadā. Kad beidzu kursus, man nebija pat pilni astoņpadsmit gadi. Jaunībā neviens nedomāja par to, vai tu zini pietiekami vai ne. Mani nosūtīja darbā uz Preiļu slimnīcu, kur toreiz strādāja tādi ārsti kā Orlēans, Paipals. Viņus kā lieliskus speciālistus gados večākie cilvēki atceras vēl tagad. Man atlika tikai skatīties un mācīties. Preilos pirmo reizi biju klāt un palīdzēju kirurgiem veikt kūnā operāciju. Atceros, ka strādājām četras stundas. Sākumā sajūta bija dīvaina, bet tad redzēju, kā kirurgi strādā, kā viņi mierīgi sarunājas. Pamazām paliku drošāka. Galu galā arī mācību laikā naktis biju dežurējusi pie smagiem slimniekiem, svešas sāpes un asinis man vairs nebija pārsteigums.

— Kā jūs nokļuvāt Silajānos?

— Pēc pusgada Preilos mani nosūtīja darbā uz Silajānu lauku slimnīcu. Daudziem tagad tas var radīt izbrīnu, bet Silajānos tiešām bija slimnīca ar 30 gultām. Atsevišķas palātas bija bērniem, dzemētājām. Nopietnas operācijas gan Silajānos netaisija, taču traumu gadījumos palīdzību sniedzām uz vietas. Slimnīcā strādāja vairāki ārsti.

— Pēc jūsu teiktā var spriest, ka Silajānos kūsāt kūsāja dzīve.

— Protams, jo skolā tolaik mācījās vairāk nekā pusotra simta bērnu. Tagad — mazliet vairāk par piecdesmit. Var tikai pabrinīties, kas un kāpēc tā notika, ka Silajānu pusē tik maz cilvēku palicis.

Jau kolhozu laikos jauniņi pamazām vien sāka braukt projām, uz pilsētām, uz bagātākiem novadiem. Te palika kāda slaucēja, telkope, palika šoferi un traktori. Tie, kas ieguva augstāko izglītību un prestižākas profesijas, Silajānos vairs neatgriezās. Arī daudzi citi devās prom uz pilsētām, desmitiem vietējo strādāja Preilos «Lauktechnikā», «Preiļu sērā». Droši vien daudzi tagad ir bezdarbnieki, taču atpakaļ vairs neatgriezās, jo nav kur. Palikušas pat ne tuksas mājas, bet māju vietas, par kurām liecina kāda veca pusnokaltsi ābele vai akmens aizauguša tīruma malā.

— Kas tādā gadījumā Silajānos būs pēc gadiem desmit vai piecpadsmit?

— Zeme būs tukša. Ja pagastus, kā to sola valdība, apvienos, kārtējo reizi paliksim nomale. Vecie nodzīvos savu mūžu un nomirs, bet jaunajiem ļaudīm te nav ko darīt. Pat pagasta centrā stāv tukšas mājas. Pirms kāda laika visi brīnījās, ka kāda rīdzinieku ģime-

● No Valentīnas Piskunovas vienmēr izstaro labestību un milums, kuru viņa jau četrdesmit piecus darba gadus dāsni dāvājusi Silajānu puses ļaudīm. Ne velti visi viņu sauc par «mūsu miļo dakteri». Foto: M.Rukosujevs

● Diez vai kāds vispār spētu saskaitīt, cik injekciju izdarījušas Valentīnas maigās un rūpīgās rokas. Šķiet, šo sāpīgo procedūru viņa prot izdarīt tik ātri un viegli, kā neviens cits. Foto no V.Piskunovas albuma

ne vienu māju nopirkta. Viņi nav vietējie, gluži vienkārši Silajānu pusē ieprecējies un dzīvo dēls. Vecāki pensijas gados nolēma būt tuvāk dēla ģimenei.

— Vai jūs pati gribētu dzīvot kur citur?

— Laikam tomēr negribētu vis. Kamēr esmu pietiekami stipra, kamēr strādāju, neko mainīt nedomāju. Daudz ko nozīmē arī pieradums.

— Kur bija jūsu dzimtās mājas?

— Gailīšu pusē — Dubēs, kur slavenie keramiķi dzīvoja. Raci-borsku dzimtā, no kurās es nāku, podnieku nebija, tikai zemnieki vien. Vectēvam, pēc profesijas mežsargam, piederēja 20 hektāri zemes, ko vēlāk mantoja mans tēvs. Laikam biju vēl par mazu, jo kolhozu dibināšanas laiku neko daudz neatceros. Zinu tikai, ka tēvs aizveda uz kopējo stalli divus zirgus. Žēl bija ļoti, bet citādi nevarēja, jo agitatori brauca vairākas reizes un brīdināja, ka var būt slikti, ja atteiksies.

Pašlaik Dubēs, kur es ar māsām Salomeju un Annu skraidi, vairs nav nevienas apdzīvotas mājas. Bet esmu saskaitījusi, sādžā kādreiz bija divdesmit astoņas. Daudz bērnu, visi skrējām cits pie cita,

Atceros kādu pirms gadiem trim «Novadniekā» publicētu fotogrāfiju. Pālgām pie milzīgām sazāgētās un saskaldītās malkas kaudzēm stāv sieviete. Debesis spodri zilas un gaīšas. Fonā balta un sakopta ēka, kas, šķiet, pakāpusies piekalnīte — Silajānu feldšeru punkts. Ari saruna toreiz notika ar šīs mājas saimnieci, pagasta feldšeri VALENTĪNU PISKUNOVU. Tāpat kā šodien, kad Valentīnas kundze, nu jau ģimenes ārsta palīdzē, viesojas «Novadnieka» redakcijā.

● Valentīnas kundze brīvos brīžus labprāt pavada kopā ar saviem mazbērniem. Šajā attēlā viņa redzama kopā ar Ligu meitenes dzimšanas dienā.

pudeli, visi iedzēra, bet traukā izrādījās lopu zāles, domātas govīm gremošanas uzlabošanai. No Preiļiem toreiz atbrauca divas ātrās palīdzības mašīnas, medīki darīja visu, kas bija viņu spēkos. Viens no ballētājiem mira, tas bija mans skolas biedrs...

— Alkohola pārmērīga lietošana laikam ir viena no smagākām problēmām laukos.

— Cilvēki dzer daudz, gan vidēja, un vecāka gadagājuma, gan jaunieši. Dzer no bezcerības. Un kur lai nem labu noskoņojumu un cerību dzīvei, ja trūkst paša galvenā stimula — darba. Pat skolotāji uz Silajānu pamatskolu brauc no Preiļiem, tikai nedaudz ir vietējie. Pagastā nav pat nevienas kokzāģētavas. Divas bija, viena tika slēgtā, otru īpašnieks pārcēla uz pilsētu. Palikušas tikai piemājas un zemnieku saimniecības.

— Jūs esat arī pagasta padomes deputāte. Vai spējat palīdzēt savas pašvaldības iedzīvotājiem?

— Mūsu palīdzība nespēj radikāli mainīt situāciju. Pašvaldība ik mēnesi diviem bezdarbniekiem piedāvā iespēju nedaudz nopelnīt pagaidu sabiedriskajos darbos. Desmit latu apmērā katram iedzīvotājam apmaksājam slimnīcas izdevumus, palīdzam bērniem iegādāties brilles. Piešķiram arī vienreizējus pabalstus nelaimes gadījumos. Lai cik skumji nebūtu, lielākais pabalsts — 50 latu apmērā — tiek piešķirts bērēm.

Patiētību sakot, tā ir tikai tāda mazu ielāpu uzliksāna. Pabalstām cilvēkus vienu gadu, pabalstām otru gadu. Taču ar to jau nekas nav līdzēts, jo pašvaldība nespēj nodrošināt savā teritorijā ekonomisko uzplaukumu. Tagad solīta novadu veidošana arī neko labu nesola. Neviens ar mūsu ļaudīm turpmāk tā nenozemsies, kā to pašlaik cēsīs mūsu pašvaldība.

— Jūs visu laiku tikai par darbu vien stāstāt. Bet par sevi?

— Nekas daudz jau nav stāstāms. 1961. gadā apprečējos ar vietējo puisi Andreju. 1965. gadā piedzīma dēls Valērijs. Pēc diviem gadiem kļuvu atraitne. Tā arī visa mana personīgā dzīve — strādāju un audzināju dēlu viena pati. Nēuzdrošinājos savā un dēla dzīvē ievest sveši cilvēku.

Valērijs apprečēja Feimaņu meiteni. Ina strādā pagasta kultūras namā. Abi audzīna divus dēlus un meitiņu. Bērni ik dienas brauc uz skolu Feimaņos, jo tur mācības notiek latviešu valodā. Aigaram ir jau 16 gadi, sasapņojies kļūt par automašīnu remontatslēdznieku. Es domāju, labi vien ir, jo tā ir pieprasīta profesija. Kristaps un Līga par nākotni vēl nedomā, bet cītīgi palīdz vecākiem. Bērni prot visus laukus darbus.

— Vai jūs vēlaties, lai pēc labas izglītības iegūšanas viņi atgrieztos dzimtajā pusē?

— Kaut nu te viņiem būtu darbs! Tāda ir mana vēlēšanās, bet Dievs vien zina, kā būs. Pārmaiņas ir tik ilgas un grūtas.

L.Kirillova

SPECIĀLISTA PADOMS

Augļu raža var būt niecīga

Šī ziema ar krasī svārstīgām temperatūrām satrauca augļkopjus. Satraukums ir pamatoots, jo -35°C salu nepanes daudzi augļu koki. Veicot daļēju augļu dārzu, augļu koku apsekošanu, janvārā vidū īpaši lielus bojājumus nemanīja, bet, veicot otrreizējo apskati februārī un trešo apsekošanu marta pirmajās dienās, situācija diemžēl nav iepriecinoša. Daudzviet no sala ir cietuši kirsu ziedpumpuri, atsevišķas vietās ir mizas bojājumi, kas ir bīstamāki. Daudzviet ir cietušas plūmju, bumbieru un jūtīgākās ābeļu šķirnes. Ābeļu ziemas šķirnes 'Antonovka', 'Sipolinis' no sala cietušas mazāk. Pārbaudītajās vietas sals bojāja 1%-25% ziedpumpuru, iespējams, citās vietās bojājumi var būt vēl lielāki.

Vai augļu koki ir apsalusi, var noteikt arī neplaučējot zarus, bet panemot un pārgriežot ziedpumpurus ar žileti uz pusēm. Caur palielināmo stiklu vai lupu redzams pumpura saturs (iekšiene) — zaļš vai brūns. Ja tas ir brūns, tad augļu koks ir ciešs. Jo brūnuma tumšāks, jo pumpurs ciešs vairāk, ja tas ir zaļš, tad viss kārtībā un raža būs.

Ko darīt?

Agri pavasarī, tiklīdz kokiem sāk cirkulēt sula, vēlams būtu apliet (vismaz salā cietušos kokus) ar atšķaiditu vircu. Loti labi noder arī kūtsmēslu raudzējums, kuram pievienojiet nedaudz lapu koku pelnu un superfosfātu.

Ja augļu koki nav balsināti, tad nekavējoties tas jāizdara, tas mazinās sala postīgo ieteikmi uz koku, mazinās slimību un kaitēku bojājumu pakāpi. Šajā pavasarī un arī vasarā būs nopietni jāseko augļu koku slimību izplatībai, jo sala bojātie koki parasti slimību daudz vairāk. Jāuztur augļu dārzi fitosanitārajā kārtībā, jāiestrādā sabalansēts mēslojums, nevēlams tikai slāpeķa mēslojums, kas ir vienpusīgs.

Turpmāk, stādot jaunus dārzus, jāizvēlas sala izturīgas šķirnes, kuras piemērotas mūsu Latgales reģiona klimatiskajiem apstākļiem.

Anita Trūpa,

VAAD Latgales reģionālās nodalas
Augu aizsardzības un karantīnas Viļānu
prognožu daļas vecākā speciāliste

Martā sāksies traktortehnikas ikgadējā apskate

31. martā sāksies un līdz 21. maijam turpināsies traktortehnikas ikgadējā valsts tehniskā apskate, «Novadnieku» informē Valsts Tehniskās uzraudzības inspekcijas (VTUI) Preiļu daļas speciālists Jānis Ručs.

Apskates diena, vieta un laiks noteikta katrai pašvaldībai atsevišķi un paziņojumi par to jau izsūtīti uz pagastiem. Traktortehniku katrā pašvaldībā varēs pārbaudīt divas reizes.

J.Ručs traktortehnikas īpašniekiem atgādina, ka uz skati līdzīji jāņem sekojoši dokumenti:

- traktortehnikas reģistrācijas apliecība,
- rūpniecības pase (formulārs),
- medicīniskā izziņa,
- civiltiesiskās apdrošināšanas polise (varēs apdrošināt arī uz vietas),
- jaunā parauga valsts reģistrācijas numura zīme.

Traktortehnika ar vecajiem reģistrācijas dokumentiem un vecajām valsts numura zīmēm uz apskati netiks pieņemta. VTUI speciālisti uzsvēr, ka dokumenti un numura zīmes traktortehnikai tiek mainītas jau trīs gadus, taču vēl arī vēl rajonā ir daudz tehnikas ar vecajām numura zīmēm.

Traktortehnikas īpašniekiem uzmanība jāpievērš arī faktam, ka tehniskajā apskatē mainījūšās arī pakalpojumu izmaksas. Tā par pašgājējmašīnu būs jāmaksā 6,20 lati, par piekabi — 5,20 lati, bet par identifikācijas numura piešķiršanu un iesišanu — 5 lati.

VTUI aicina zemniekus savlaicīgi sagatavot tehniku un sakārtot reģistrācijas dokumentus, kā arī nomainīt vecās valsts reģistrācijas numura zīmes.

L.Kirillova

LĪVĀNU NOVADA

Rentgenaparatūras apmaksa var radīt problēmas Līvānu slimnīcai

Līvānu novada pašvaldība nosūtījusi vēstuli Veselības ministrijai, Valsts obligātās veselības apdrošināšanas aģentūrai un Daugavas slimokasei ar līgumu rast finansējumu Līvānu slimnīcas rentgenaparatūras kredīta apmaksai, pretējā gadījumā kredīta apmaksai slimnīcai var radīt nopietnas finansiālas problēmas.

1999. gadā Līvānu slimnīca noslēdza līgumu ar Valsts obligātās veselības apdrošināšanas aģentūru (VOVAA) par vizuālās diagnostikas (rentgena) aparatu rāsības iegādi. Taču šajā laika posmā ir mainījusies Ministru kabineta (MK) noteikumi, kas reglamentē primārās veselības aprūpes organizāciju un apmaksas kārtību, kā rezultātā ir samazināties pakalpojumu apjoms un kopējais finan-

sējums Līvānu slimnīcai.

Līgumos ar Daugavas slimokasi nav paredzēti līdzekļi aparatu rāsības amortizācijas izdevumu segšanai, jaunas aparatu rāsības iegādei, savukārt apmaksājamā gulta dienas vērtība ir zemāka par tās pašizmaksu. Tāpat nav paredzēti līdzekļi MK normatīvajos aktošos paredzēto prasību ievērošanai (aparatu rāsības uzturēšanas izdevumu segšana, sertificēšanas izdevumi u.c.) Līgumā ar Daugavas slimokasi par pakalpojumiem 2003. gadā nav paredzēti papildus līdzekļi kredīta segšanai.

Slimnīca ir vērsusies Līvānu novada domē ar līgumu sniegt finansiālu atbalstu kredīta apmaksai, taču pašvaldībai līdzekļu nav, jo, lai nodrošinātu slimnīcas atbilstību MK noteikumu prasībām un sertificētu iestādi, novada dome 2002. gadā slimnīcas attīstībā ir ieguldījusi 35 000 latu.

2002. gada 29. oktobrī Līvānu slimnīca parakstīja trispusēju līgumu ar VOVAA un Daugavas slimokasi, kurā slimnīca apņemas līgumā noteiktajā grafikā veikt maksājumus par rentgenaparatūras iegādi. Tā kā slimnīca šos maksājumus nespēja veikt, VOVAA maksājumu summu 19 089,37 latu apmērā atskaitīja no Daugavas slimokases līdzekļiem, kas bija plānoti veselības pakalpojumu apmaksai. Savukārt Daugavas slimokases valde 2003. gada 14. janvārī pieņēma lēmumu par šīs summas atskaitīšanu no Līvānu slimnīcas līdzekļiem, maksājumu sadalot uz trim mēnešiem (Ls 6363,12 katru mēnesi), par to piedāvajot noslēgt atsevišķu līgumu ar slimnīcu.

Tomēr šāds priekšlikums neapmierināja ne slimnīcu, ne pašvaldību, jo tādā gadījumā Līvānu slimnīca nespētu savlaicīgi nomaksāt valsts no-

teiktos obligātos nodokļu maksājumus un uzņēmums kļūtu maksātnespējīgs, teikts vēstulē.

Daugavas slimokases valdes priekšsēdētājs K.Jumikis atbildes vēstulē pašvaldībai raksta, ka 2003. gadā slimokase neplāno veikt slimnīcu kredītu maksājumu parāda atmaksu, un visi VOVAA piešķirtie līdzekļi tiek novirzīti veselības pakalpojumu apmaksai, tādēļ slimokase nevar risināt Līvānu slimnīcas rentgena aparatu rāsības iegādes apmaksu.

Savukārt Veselības ministrijas veselības departamenta atbildes vēstulē solits sniegt detalizētu atbildi pēc papildus informācijas izvērtēšanas. Līvānu pašvaldības un Līvānu slimnīcas vadība plāno tikšanos arī ar Veselības ministrijas speciālistiem, lai meklētu risinājumu šajā situācijā, informēja pašvaldības vadītājs Andris Vaivods.

Pašvaldība uzlabo nodokļu ieņēmumus

Līvānu novada domes pamatbudžeta izpilde par 2002. gadu realizēta 99,9 procentu apmērā. Aizvadītajā gadā ievērojami uzlabojušies nodokļu ieņēmumi, piemēram, īpašuma nodokļa maksājumu plāns izpildīts gandrīz par 200 procentiem.

Plānotie pamatbudžeta ieņēmumi pērn bija 1 919 001 lati, no kuriem izdevies iekārtēti 1 917 668 lati jeb 99,9 procentus. Vislielākos pašvaldības ieņēmumus veidoja dažāda veida mērķdotācijas (Ls 817 126), teritorialplānošanai (Ls 1125), investīcijām (Ls 196 000), kultūras pasākumiem (Ls 1267), pedagogu

atalgojumam un sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (Ls 546 117), piecgadīgo un sešgadīgo bērnu apmācības pedagogu atalgojumam un sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (Ls 7617), pārējās mērķdotācijas (Ls 65 000).

Otro lielāko ieņēmumu daļu sastāda iedzīvotāju ieņēmumu nodoklis, ko Līvānu pašvaldība pērn plānojusi Ls 582 041, bet saņēmusi Ls 590 958 apmērā (101%). Nekustamā īpašuma nodoklis par zemi pašvaldības budžetā ienesis Ls 50 573 jeb 93% no plānotā, nodoklis par ēkām un būvēm — Ls 27 777 jeb 104% no plānotā. Ekonomisti strādājuši aktīvāk, bījušas pārrunas ar uzņēmē-

jiem par nodokļu parādu dzēšanu, un īpašuma nodokļa maksājumos plānoto Ls 3098 iekārtēti Ls 6074 jeb 196%.

29 469 latus sastāda norēķini ar pašvaldību budžetiem, no kuriem par izglītības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem iekārtēti Ls 19 759, pārējās norēķinos — Ls 9710. Dotācijās no pašvaldību finansu izlīdzināšanas fonda Līvāni saņēmuši Ls 340 173.

Kopējie pašvaldības ieņēmumi 2002. gadā sastāda 1 909 688 lati jeb 98,7% no plānotā, nodoklis par ēkām un būvēm — Ls 27 777 jeb 104% no plānotā. Ekonomisti strādājuši aktīvāk, bījušas pārrunas ar komūnalajai saimniecībai un vides

aizsardzībai — Ls 204 546, brīvajam laikam, sportam, kultūrai, reliģijai — Ls 150 859, sociālajai sfērai — Ls 107 731, veselības aprūpei — Ls 38 525, norēķinos ī citām pašvaldībām — Ls 30 078, procentu maksājumu segšanai — Ls 20 686, citiem izdevumiem — Ls 6500, transportam, sakariem — Ls 4258, sabiedriskajai kārtībai un drošībai — Ls 192.

Savukārt pašvaldības speciālajā budžetā kopējie ieņēmumi sastāda 352 035 latus, izdevumi 256 219 latus. Privatizācijas fonda ieņēmumi 2002. gadā bija Ls 6281, autoceļu fonda — Ls 79 325, dabas resursu nodokļa — Ls 11 102, pārējie ieņēmumi — Ls 255 327.

Piešķir līdzekļus Latgales pensionāru aktivitātēm

Baltijas — Amerikas Partnerattiecību fonds (BAPP) atbalstījis Līvānu pensionāru apvienības projektu, kura mērķis ir Latgales pensionāru sabiedrisko aktivitāšu veicināšana.

Projekta autore, Līvānu pensionāru apvienības priekšsēdētāja Veneranda Caune informēja, ka projekta pieteikumus bija iesnieguši dažādu sabiedrisko orga-

nizāciju pārstāvji no Ludzas, Daugavpils, Krāslavas, Preiļu un Rēzeknes rajona, taču NVO atbalsta un iedzīvotāju līdzdalības veicināšanas programmā tika apstiprināti tikai deviņi projekti. Līvāniešu izstrādātais projekts sāksies šī gada pavasarī un ilgs līdz rudenim, tā ietvaros tiks organizēti diskusiju cikli dažādās Latgales pilsētās, bet vasaras otrajā pusē Rēzupē būs radošā darbnīca Latgales pensionāriem. V.Caune atzina, ka Latgales pensionāri neizcelas ar īpašu sabiedrisko aktivitāti, jo no 204 Latvijā reģistrētajām pensionāru apvienībām Latgalē darbojas tikai 15. Galvenokārt tās ir rajonu centros, bet no Latgales pagastiem tikai divas — Jersikā un Kupravā — ir savas pensionāru apvienības. Neaktivitāte varētu būt skaidrojama ar salīdzinoši zemo Latgales pensionāru ienākumu līmeni, jo, izanalizējot jaunpiešķirto vecuma

pensiju vidējo apmēru 2002. gadā, Latgalē dzīvojošie vidēji mēnesī saņem pat par 30 latiem mazāku pensiju nekā Kurzemes un Pierīgas reģiona pensionāri.

Lielākā vidējā pensija ir Ventspils rajonā (79,66 lati) un Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētā (78,58 lati), bet mazākā jaunpiešķirtā vidējā pensija — Balvu rajonā (43,82 lati). Preiļu rajonā tā ir 45,71 lati.

G.Kraukle

INFORMĀCIJA

Ko esam izcīnījuši sarunās ar Eiropas Savienību

Izglītība un apmācība (18. sadaļa)

Joma	Sarunu rezultāts	Ieguvumi	Zaudējumi
Eiropas Savienībā nav vienotas izglītības politikas. Katra dalībvalsts pati nosaka izglītības un apmācības sistēmas saturu un organizāciju. Taču Eiropas Savienība sekmē dalībvalstu sadarbību, lai uzlabotu izglītības kvalitati, veicinātu mobilitāti, skolu un universitāšu sadarbību.	Latvijas izglītības likums atbilst ES normām: — ieviests princips par studentu brīvu kustību, — nodrošināta iespēja citu ES valstu pilsonu, kas uzturas Latvijā, bērniem iegūt izglītību uz tādiem pašiem noteikumiem kā Latvijas pilsonu un pastāvīgo iedzīvotāju bēriem. Profesionālās izglītības kvalifikācijas līmeni atbilst ES prasībām. Praksē tiek ķemtas vērā ES politikas vadlīnijas izglītībā un apmācībā.	Latvija pati veido savu izglītības un apmācības sistēmu, apstiprina mācību programmas un nosaka valodu, kādā mācības notiek. Nemot vērā to, ka izglītība Latvijā, galvenokārt tiek iegūta latviešu valodā, nodrošinot iecēlotāju bēriņiem izglītības iespējas, tiek veicināta latviešu valodas lietošana. Nodrošinot Latvijas profesionālās izglītības un profesionālās kvalifikācijas saīsināmību ar ārvalstis iegūsto profesiōnālo kvalifikāciju, rodas iespēja turpināt izglītību citās ES valstis un konkurēt starptautiskajā darba tirgū. Piedaloties ES izglītības un apmācības programmās, Latvijas iedzīvotājiem ir iespēja papildināt savu izglītību vai celt savu kvalifikāciju citās ES valstis. Iestājoties ES, Latvijas dalība minētajās programmās tiks finansēta no ES budžeta.	Nodrošinot ES valstu pilsoniem un viju bēriņiem tiesības uz izglītību un vienādus izglītības maksas nosacījumus, palieināties konkurence uz noteiktajām valsts finansētajām vietām izglītības iestādēs.

Telekomunikācijas (19. sadaļa)

Joma	Sarunu rezultāts	Ieguvumi	Zaudējumi
Eiropas Savienībā ir liberalizēts telekomunikāciju pakalpojumu tirgus.	Latvijā telekomunikāciju pakalpojumu tirgus tika liberalizēts no 2003. gada 1. janvāra, kad saskaņā ar likumi «Par telekomunikācijām» beidzās SIA «Lattelekom» monopoldarības termiņš fiksēto telekomunikāciju tirgū.	Tiks veicināta jaunu kompāniju ienākšana telekomunikāciju tirgū un to savstarpējā konkurence, kā rezultātā ilgtīmīgā varētu pazemināties pakalpojumu cenas un uzlaboties to kvalitāte.	Telekomunikāciju tirgus liberalizācijas sākumposmā varētu palieināties telekomunikāciju pakalpojumu tarifi fiksētā telekomunikāciju tīklu klientiem, jo vairs nebūs iespējams no peļņas, kas gūta, sniedzot starptautiskos pakalpojumus, subsīdiat iedzīvotāju telefonu abonēšanas maksas.
Eiropas Savienība nosaka regulējošo režīmu elektronisko komunikāciju pakalpojumu jomā. Ir noteiktas prasības, kas dalībvalstīm jāievēro, piemēram, veicot telekomunikāciju pakalpojumu licencēšanu, pakalpojumu cenu (tarifu) regulēšanu un nacionālo numerācijas un frekvenču resursu plānošanu.	Latvijas likumdošanā ir pārņemti galvenie ES elektronisko komunikāciju pakalpojumu sektoru regulējošas likumdošanas pamatprincipi, taču pilnīga atbilstība tiks nodrošināta līdz iestāšanās brīdim ES.	ES noteikumiem atbilstoša elektro-nisko komunikāciju pakalpojumu regulēšana būs izdevīga telekomunikāciju uzņēmumiem, jo visiem telekomunikāciju tirgus dalībniekiem tiks nodrošināti vienādi spēles noteikumi. Ieguvēji būs arī telekomunikāciju pakalpojumu izmantotāji, jo tiks aizsargātas patēriņtās tiesības un garantēta pakalpojumu kvalitāte. Ikvienam Latvijas iedzīvotājam tiks garantēts noteikts telekomunikāciju pakalpojumu minimums par pieņemamu cenu. Tas tiks panākts, realizējot tā saukto universālā telekomunikāciju pakalpojuma principu. Saskaņā ar šo principu, telekomunikāciju uzņēmumiem tiek uzliktais saistības nodrošināt ikvienam valsts iedzīvotājam minimālo pakalpojumu apjomu. Gadījumos, kad universālā pakalpojuma sniegšana ir komerciāli neizdevīga, valsts var kompensēt telekomunikāciju uzņēmumam radušos zaudējumus.	Elektronisko komunikāciju pakalpojumu regulēšana varētu būt neizdevīga telekomunikāciju uzņēmumiem, kas vēlētos darboties brīvā konkurencē apstākļos. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai ir jānosaka operatori ar būtisku ietekmi telekomunikāciju tirgū, līdz ar to tiks pielietots stingrāks regulēšanas režīms.
Eiropas Savienībā pakāpeniski tiek liberalizēts pasta pakalpojumu tirgus. Noteiktas prasības, kas dalībvalstīm jāievēro, lai nodrošinātu pasta pakalpojumu kvalitāti un minimālo apkalpojumu pieejamību ikvienam patēriņtājam par pieņemamu cenu.	Līdz iestāšanās brīdim ES Latvijā pasta pakalpojumu tirgus tiks daļēji liberalizēts (apjomā, kas saskan ar ES likumdošanu).	Ieguvēji būs pasta pakalpojumu izmantotāji, jo konkurences rezultātā varētu samazināties pasta pakalpojumu cenas, un ikvienam tiks nodrošināta noteikta apjoma pakalpojumu pieejamība par pieņemamu cenu.	Pasta pakalpojumu tirgus liberalizācijas sākumposmā varētu palieināties pasta pakalpojumu tarifi lauku apvidos.

PAŠVALDĪBĀS

Vārkavas pagastā

■ NEAPMIERINA VALSTS NOSTĀJA PRET PAŠVALDĪBĀM. Saeimas apstiprinātie likumi un valdības pieņemtie noteikumi uz pašvaldību pleciem uzlikusi pārmērigi smagu nastu, uzskata Vārkavas pagasta padomes priekšsēdētājs Arturs Štagars. Pēc viņa domām, tieši pašvaldībām tagad jāpilda partiju pirmsvēlēšanu solījumi, kuru istenošanai finansējums valsts budžetā netika piešķirts.

Visai sāpīgi pašvaldības skar izmaiņas noteikumos par savstarpējiem norēķiniem, ko valdība apstiprināja šī gada 3. martā jau pēc valsts budžeta apstiprināšanas. Maksa par vienu vispārizglītojošas skolas audzēkni, kas mācās kaimiņu pašvaldības skolā, 126 latu vietā šogad būs 145 lati. Maksa par vakarskolas audzēkņu izglītīšanu palieinājusies no 60 līdz 120 latiem, par pirmsskolas izglītības iestādē ievietoto bērnu 346 latu vietā būs jāmakās 400. Arī viena piecus un sešus gadus veca bērna sagatavošana skolai maksās 350 latus gadā. Vārkavas pagasta padomei sakarā ar izmaiņām savstarpējos norēķinos nāksies budžetā paredzēt šim nolūkam par vairākiem tūkstošiem latu lielāku summu. Tā kā pašvaldības budžets vēl nav apstiprināts, deputātiem nāksies lemt, no kurām saņām nepieciešamos līdzekļus ietaupīt.

No pašvaldības budžeta nāksies rast līdzekļus arī garantētā minimālā ienākumu (GMI) līmena nodrošināšanai pagasta mazturīgajiem iedzīvotājiem. A. Štagars uzskata, ka šo naudu valdībai vajadzēja vispirms ieskaņāt pagasta kasē un tikai pēc tam pašvaldībai uzlikt par pienākumu sadalīt mazturīgajiem. Pašlaik Vārkavas pagasta padomes deputātiem nāksies izvērtēt līdzšinējos sociālo pabalstu piešķiršanas principus. Iespējams, ka no vairākiem pabalstu veidiem nāksies atteikties.

Pašvaldības vadītāju uztrauc arī tas, ka joprojām nav pieejama informācija par Pašvaldību finansu izlīdzināšanas fonda piešķirtajiem asignējumiem.

Preiļu novadā

■ LABO NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMU. Šī gada oktobrī pilnībā jābūt izstrādātam Preiļu novada teritorijas plānojumam. Tā pirmā redakcija bija gatava jau pagājušā gada novembrī. Pēc janvāri notikušās sabiedriskās apspriešanas teritorijas plānojuma darba grupa ir apkopojusi jautājumus, kas vēl jāatrisina un jāiekļauj turpmākajā plānojumā. Darba grupa uzskata, ka jāatrisina jautājums par dzīvnieku kapsētām, jāizdala rekreatīvās zonas, pilsētas teritorijā jāiekļauj bijušās «Agroķīmijas» teritorija. Saņemts priekšlikums labiekārtot Preiļu parka dīķus, paplašināt ūdens laukumu pie stalla, vēsturiskajā vietā ierīkot peldvietu. Tādas būtu nepieciešamas arī Dovales un Limankas ezeru krastos. Risinājumu gaida mazārīžu problēma pie Preiļu pilsētas parka, jānoskaidro reālā situācija arī par to, vai novada teritorijā visās mājās ir pieslēgta elektrība.

■ PIEŠKIR PASTĀVĪGĀ LIETOŠANĀ ZEMĀ. Dome piekritusi piešķirt divām personām pastāvīgā lietošanā ar izpirķšanas tiesībām no brīvo valsts zemju platībām vairākus zemes gabalus – 3,3 hektārus Aizkalnes pagasta centrā un 12,8 hektārus Preiļu pagasta centrā. Abos gadījumos zeme ļemta zemnieku saimniecību paplašināšanai.

■ BUDŽETĀ BŪS NAUDA DONORU ATBALSTAM. Deputāti piekrituši atbalstīt Latvijas Sarkanā Krusta Preiļu rajona komitejas priekšsēdētājas Viktorijas Upenieces lūgumu un šī gada domes budžetā paredzējuši ieklaut summu 554 latu apmērā piemaksām asins donoriem.

Vārkavas novadā

■ NOLEMJ REMONTĒT KULTŪRAS NAMU. Vārkavas novada domes sēdē izskatīts jautājums par Rožkalnu kultūras nama remontu. Deputāti pieņēma lēmumu, ka kultūras namā nepieciešams veikt griestu un logu remontu.

■ APSTIPRINA NOVADA KULTŪRAS CENTRA VADĪTĀJU. Novada domes sēdē deputāti kultūras centra vadītājas amatā apstiprināja Moniku Livdāni. Uz kultūras centra vadītājas amatā novadā bija izsludināts konkurs. Tika piešķirta viena kandidātūra. Monika Livdāne apstiprināta amatā, sākot ar 2003. gada 24. februāri. Apstiprināts arī novada kultūras centra nolikums:

SILUKALNA PAGASTĀ

Akcijas otrajā gadā

Jau otro gadu pēc kārtas «Novadnieks» reizi mēnesi dodas uz kādu no pagastiem apciemot invalidus un vienītus vecus laudis. Sajā laikā esam taujājuši ceļu uz desmitiem māju, klaudzinājuši pie svešām durvīm, stāvējuši pie paralizētu cilvēku gultām. Uzklausītas tuvinieku bēdas, dzirdēti invalidu dzīves stāsti. Un traģēdijas.

Sajā laikā iezīmējusies kāda noteikta aina, varētu pat teikt – klasifikācijas grupa. Invaliditātes gultā lielākoties atrodas bijušo kolhozu slaucējas – ar smagā darbā deformētām gūžām, kauliem, paralizēti mehanizatori un laukstrādnieki. Caurveji, slapjas kājas, vibrācija, smagas nastas un nēši, roku darbs sapostījis sieviešu un vīriešu veselību.

Otru lielu invalidu grupu veido tie, kas dzērumā pakļuvuši zem automašīnām, paši izraisījuši avārijas, apsaldējušies vai kādā citā veidā reibuma dēļ sabojājuši veselību.

Samērā lielu grupu sastāda garīgi slimī cilvēki, un arī starp viņiem ir tādi, kas liktenīgo traumu guvuši darbā un pēc kurā cietušais «noraksts» un atstāts tuvinieku ziņā.

Kopumā invalidu stāvoklis ir smags. Viņiem trūkst nepieciešamās informācijas par likumdošanu, par lēmumiem vietēja pašvaldībā, par palīdzīgākām sagādi un to iespējām. Bez tam lauku apvidos invalidiem nav nevienas sabiedriskas organizācijas, kurā viņi varetu saņemt savstarpēju palīdzību, apmainīties ar derīgu informāciju un gluži vienkārši – cilvēciski kontaktēties. Skumji, ja invalidiem, lai no sava pagasta nokļūtu pie ārsta Preiļos, no savas nelielās pensijas jāmaksā pieci lati vedējam, bet tajā pašā laikā pagasta padomes mašinas vismaz reizi nedēļā noteikti ierodas rajona centrā.

Turpinot šo akciju, smalki iepazīti arī pagastu sociālie darbinieki. Dažā labā tāda nemaz nav. Vienā otrā pagastā sociālais darbinieks tikai aptuveni māk izstāstīt, uz kuru pusi meklējama invalida dzīvesvieta. Esam maldījušies pēc nepareizi sniegtām ziņām. Esam dzirdējuši deklarējam, ka nav laika apmeklēt katru invalidu, ja kādam kas vajadzīgs, lai pats dodas uz pagastmāju.

Bet ir arī tādas pašvaldības, kurās sociālais darbinieks ir liecas kursā par savu darbu. Pie šādiem patīkamiem izņēmušiem pieder arī Silukalna pagasts. Pirms pāris mēnešiem sociālās darbinieces pienākumi uzticēti bijušajai feldšerei **Zojai Slūkai**. Viņa vienlaikus vada arī pagastītēs darbu. Zojai uzsākusi apzināt sava pagasta invalidus. Līdz šim pagastā pastāvēja tikai novecojis un neprecīzs invalidu saraksts. Sociālās apdrošināšanas iestādes invalidu sarakstus medz turēt lielā slepenībā un kā valsts noslepumu neizpaust pagastu darbiniekiem. Arī ar šo faktu nevienā vien vietā nācies sastapties. Zojai Slūka saka, ka arī viņai nāksies domāt, kā tikt pāri šai birokrātijas barjerai un izveidot pilnīgu slimī cilvēku sarakstu.

Sociālā darbiniece pavadija braucienā pa Silukalna pagastu, cilvēki viņu pazina, un arī pati Zojai Slūka bija labi informēta par invalidu dzīves apstākļiem un viņu problēmām.

Bez vecāku padoma

Mājām, tāpat kā cilvēkiem, ir siksni, arī pašlaik brašo

izskatu saglabājušājām ēkām un istabām, atliek izteikt tikai nozēlu. Jauno un izskata ziņā simpatisko pušu veselības stāvoklis, kuru šeit nav ētiski raksturot vārdiem, neļauj viņiem pilnvertīgi saimniekot. Delikāti izsakoties, — pietrūkst tēva un mātes padomina. Šodien par to vairs nav kam pajautāt, jo kapu kalnā labi sen atpakaļ ir devusies māte, bet pirms gada — arī tēvs. Acīmredzot, visiem pieciem dēliem un meitai, citam pēc cita nākot pasaulē, vecāki neprata novērtēt četrā dēlu veselības stāvokli. Sevišķi tas paslītinājies pusaudžu gados. Kamēr viņus saturēja ģimenes ligzda, tīkmēr raižu nebija. Tagad viņi palikuši vieni.

ANDRIM ir 31 gads. Uzņēmies, kā pats saka, būt par vadītāju brāliem. Viens galvenais taču esot vajadzīgs. Valdis ir četrus gadus jaunāks. Abus brāļus izdodas sastapt mājās. Juris esot slimīcā. Tur viņam ārstēšana iznākot bieži, jo «dzirdot balsīs». Ivars esot kaut kur projām. Brāļi jautājoši viens uz otru skatās, — no kurienes gan pienākūšas pēdējās ziņas par jaunāko brāli? Bet Viktoram invaliditātes grupas gan neesot nemaz. Taču viņš ne sevišķi godīgs. Pārreģistrējis meža gabalu kā savu īpašumu, pārdevis kokus, brāļiem neticis ne lats. Par šīm ne vienai likumiņām izdarībām lietas kursā ir arī sociālā darbiniece Zojai Slūka. Raižu viņai ar šīs mājas iedzīvotājiem visai daudz. Puiši sūrojas, kamēr Andris ārstējies slimīcā,

nozagts zirgs, govs, tehnika. Zirgs

pēc tam atgriezts, bet govs ne. Pa-

likuši bez piena un ciemi produc-

tiem, ko laukos dod govs. Brāļiem

iedomātās vainīgais zināms. No-

sau uzvārdu. Tikai policija ne-

gribot to likt tiesas priekšā.

Kāda no kaimiņiem puišiem

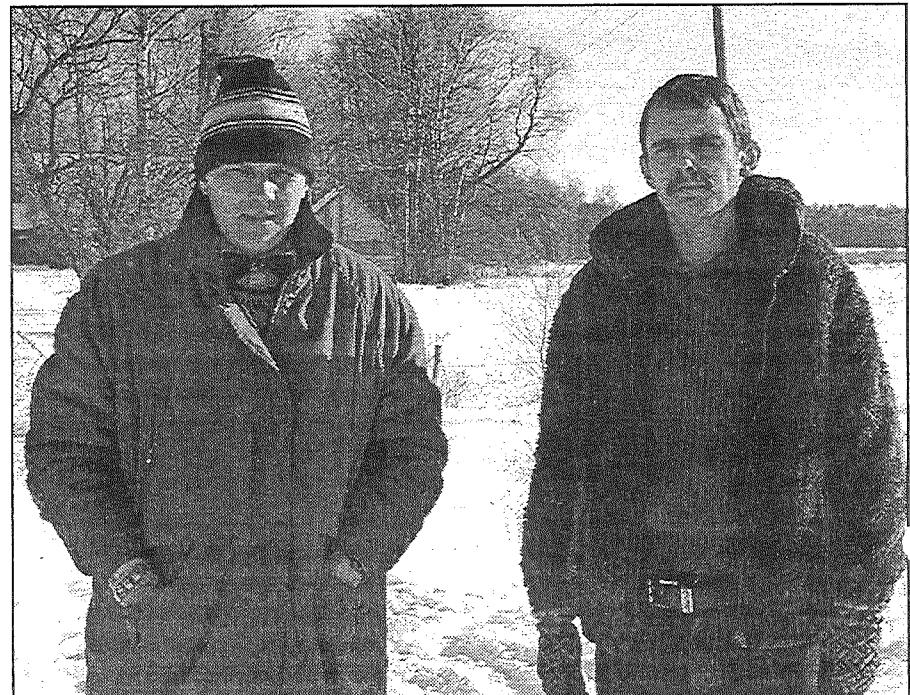
iecelta par aprūpētāju. Kā viņa

palīdz? Atnāk un izbar, vaļsirdīgi

stāsta brāļi.

Andrim problēmu nav. Dzīve esot bez vaines. Stāsta, ka nokrāsojis griestus, uzlīmējis jaunas tapetes, ielicis jaunus ārējos logus. Audējot kartupeļus. Vasara pālīdot kaimiņiem. Nākot laiks un apprecēšoties. Gribot adoptēt kādu bērnu. Piekā kam? Nu tak, lai palīdzētu darbos, neba naudas dēļ. Ko tāds mazs palīdzēs? Tāpēc jau gribot nemāt kādu 10-15 gadus vecu puiku, kurš varētu ravēt, palīdzētu sienu vākt.

Bet **VALDIM** problēma noformulējama skaidri jo skaidri. Trūkstot «paikas», proti, ēdienu. Teiktais sadusmo vecāko brāli. Vai tad katru dienu var ēst tikai desas?

● Andrim (no kreisās) patik būt par istu džentlmeni. Pirms fotografēšanās uzsēja tauriņu, uzlika rokassprādzi. Abi ar brāli Valdi bija priecīgi par iespēju iekļūt avīzē.

Liktenīgais gājiens pēc sivēna

Pirmās grupas invalide **MA-RIJA UPENIECE** ir sieviete pusei. Viņas dzīve kā ar cirtenu pārrauta divās daļās. Nekad vairs nebūs tā, kā bija lidz Tam. Un Tas vairs nav atsaucams, pagriežams savādāk, novēršams, vai aizmirstams.

Tas bija viņas dzimšanas dienas vakars pirms diviem gadiem. Meita centās atrunāt, gribēja, lai māte šajā vakarā nesteidzīs izdarīt to, kam laika pietiktu arī turpmākās dienās. Tomēr Mariju it kā kaut kas dzīsus dzina ceļā pēc sārunātā sivēna.

Viņa gāja. Bet pēc tam vairs nebija nekā. Kad pamazām bija apjēgusi, ka svešās sienas ir slimīcīs sienas un svešie laudis – dakteri, tuvinieki viņai veda rādit fotogrāfijas. Te ir tavs dēls. Bet šī — māja, kurā tu dzīvo. Stundām stāstīja par to, ko viņa kādreiz strādaja, kā dzīvoja, ko darīja, kas ir mājās. Un kas ar viņu noticis. No tā, ka viņai tajā septembra pēcpusdienā

uzskrēja virsū automašīna ar piedzērušu autovadītāju pie stūres, viņa neatcerējās nenieka.

Kad slimīcā man teica, ka lauzta gūža un sarautas saites, sabojātas rokas, es nezināju, kā tas noticis. Domāju, ka mani varbūt govs parāvusi pie zemes. Prasīju, kāpēc nevaru staigāt, kas ar mani ir.

Pagāja mēneši, kamēr sāku atgūt apjēgu, atceras sakropļotā sieviete.

Atmiņas zaudēšana smagas traumas gadījumā un pēc tam laimīga atjēgšanās ir intrīgējoša tikai ziepu operās. Dzīvē tas ir daudz skaudrāk, nelabojamāk un ar smagām sekām. Kādreiz veselīgā sieviete, kura nebija slimojusi pat ar gripu, avārijas rezultātā ir zaudējusi pārāk daudz. Un patlaban arī daļu no tīcības, ka stāvoklis varētu mainīties uz labo pusī. Bet vainīgais? Vispirms bija nozēla un solījumi rūpēties par cietušo. Apmaksāja apdrošināšanas polisi. Bet ar to arī visas rūpes beidzās.

Marija dzīvo kopā ar savu meitu. Viņa uzņēmusies rūpes par nevarīgo māti, kā arī cīnās par pašu un mazā dēļi eksistenci. Pazīst smagu darbu, audzē un kopī lopus. Bez vīrieša spēka grūti iztikt. Diemžēl tas vīrietis, kuram šajā mājā būtu jāuzņemas viss sadzīves un izdzīvošanas smagums, pārāk bieži mēdzot ieskatīties glāzē. Materiālā ziņā mātie palīdz arī dēls, kas dzīvo citur. Tomēr māte paliek māte, viņa skumst, ka dēlam tādējādi samazinās līdzekļi, kas būtu vajadzīgi savas ģimenes nodibināšanai.

Viņai pašai noteikta visai maza pensija 50 latu apmērā. Līdz ar to liegta iespēja saņemt pilnvertīgu ārstēšanu – rehabilitācijas centra pakalpojumus, zāles, procedūras, bagātīgu uzturu, vitamīnus. Un pat transporta izmaksas ārsta apmeklēšanai Preiļos ir pārāk dārgas – vedējs gribēs saņemt vismaz piecus latus. Braukt autobusā Marija nespēj.

● Silukalna pagasta padomes sociālā darbiniece Zojai Slūkai (no kreisās) labi pārzina savu aprūpējamo dzīves apstākļus un veselības stāvokli. Šajā reizē viņa ieteic Marijai Upeniecei nekautrēties un pieteikties par līdzbraucēju vismaz tajās dienās, kad pagasta padomes automašīna dodas uz Preiļiem.

Desmit gadus pasaule tumsā

● Tekla Pastarei (no kreisās), pirmās grupas redzes invalīdei joprojām tā laime dzīvot savās tēva mājās, kur aizritējis viņas mūžs. Par viņu nesavīgi rūpējas māsa Genovefa Bernāne.

Labi notiņits un vēl stingrs ziemas ceļš pāri marta saules žilbināta sniega klajumiem izlokās cauri meža stūrim un ieved klusās laukumās. Abas šo māju iemītnieces, **TEKLA PASTARE** un viņas māsa **GENOVEFA** gan stāsta, ka esam kļūdjušas, un ka tas nav vis mežs, bet

„Stirnienes purvs, kurš ziemētumtu virzienā stiepjoties līdz pat Madonas rajonam un vēl tālāk. Bagāts ar dzērveņu ogām. Tīkai sen jau pa viņām zināmajām tacīnām staigā citi ogotāji, jo tāda tekalēšana ap ciņiem pa spēkam jauniem un lokaniem. Ogu laikā šeit esot gana svešu ļaužu, čaklākie ar dzērvenēm papildinot ģimenes budžetu.”

Istābā ciemiņu teikto labudienu rāmā balsī atņem uz gultas sēdošā sirmgalve, līdzīga simtiem tādu pašu citu vecmāmiņu, — ar brīlēm uz acīm un adīki rokās. Un tomēr šī izskats ir mānīgs. Īstenība ir tāda, ka Tekla atzīta par pirmās grupas redzes invalīdi un jau gadus divdesmit apkārtējā pasaule viņai tinas tumsā. Pirmajos gados vēl spējusi saskatīt kontūras, atšķirt priekšmetus, redzējusi, kad

id saule un ir dienas gaisma, kad vakars. Pēdējos desmit gados redze zaudēta pilnībā, pasaule ieslīgusi melnā tumsā. Diena vai naktis vairs neko nenozīmē, tās atšķiramas tikai pēc tā, ka mājā iestājas naktsmiers.

Kā viņa zaudējusi redzi? Sirmgalve nevar konkrēti atbildēt uz šo jautājumu. Viņa atceras, ka tad, kad konstatēts redzes bojājums, ārsti stipri bāruši par to, ka nav pametusi kaitīgo darbu fermā. Strādājusi par slaucēju. Govis atradušās turēšanai nepiemērotos apstāklos, vecās kūtis, bez ventilačijas, bez logiem. Gaisā, acīmredzot, bijusi pārāk stipra amonjaka koncentrācija, kas postosi ieteikmējusi viņas redzi. Acīs bieži sajutusi graušanu. Izskaloju un strādāju tālāk, viņa atceras.

Tagad sirmgalvei ir 77 gadi. Pirms deviņpadsmit gadiem kapu kalnā aizvadījusi dzīves biedru. Dieviņš savus bērnus nebija lēmis, tāpēc tagad galvenais balsts un palīgs māsas Genovefas dēls ar savu ģimeni. Māsa pārcēlās uz dzīvi pie Teklas, kad viņa sāka kļūt neredzīgā. Māsas dēls dzīvo netālu savā mājā, bet uzņemēmies visus darbus, kas abām sirmgalvām nav pa spēkam. Tekla ir pilnīgā atkarībā no savas māsas, un viņa ir neredzīgās sievietes acis, rokas un kājas. Ēdiena sagatavošana, pasniegšana, balstoša roka, pārvietojoties pa istabu. Vesselam cilvēkam pat grūti apjaust, cik daudz problēmu neredzīgajam var radīt ikdienīšķas lietas un darbi-

bas. Regulāri jālieto arī acu pilieni, bez tiem zem plakstiņiem grauz un sāp. Bet brilles, tās vairs tikai ieraduma pēc. Kādreiz izrakstītas, bet laikam nav bijis pareizais stiprums, viņai no brīļu nēsāšanas tikai reibusi galvā un vairāk nekā. Taču ierastas, un vairs neģribas noņemt.

Istabas klusumā atskan balss krievu valodā — pulkstenis ir divpadsmit dienā. Laiks šādā veidā tiek paziņots ik pēc stundas. To dara mehāniska ierīce pulksteni, kas speciāli paredzēts neredzīgajiem. Tekla Pastare stāsta, ka iepriekšējos gados pie viņas pa reizei ieradušies pārstāvji no Neredzīgo biedrības, kas darbojas Rēzeknē. Atvests šis pulkstenis, radiouztvērējs, arī baltas krāsas spiekis, višā pasaulē pieņemta zīme, kas apliecinā, ka tā nēsātājs ir neredzīgs. Bet tagad biedrības vadītājs nomiris, un cits neviens neatbrauc, stāsta invalīdei.

Sirmgalve laiku īsina adot. Kā tas iespējams, neredzot ne adatas, ne valdzīnus, neslēpjam izbrīnu. Tekla šāds jautājums nav saprotams. Man taču rokas ir, viņa atbild. Pirksti ir jūtīgi un atšķir valdzīnus, bet ja vajag, viņa paprasta Genovefai, lai nāk palīgā ar padomu. Tomēr ar papēža noraukšanu tiek galā pati. Rokas nav zaudējušas to veiklību, kas iegūta agrā jaunībā, kad viņa darinājusi jaunu izšuvumus, arī audus. Sienas sega, spilvendrāna, gultas pārkājs vēl tagad liecina par viņas māku. Varbūt arī toreizējā piepūle kaitēja acīm, jo nekāda lāga apgaismojuma nebija, skumji saka Tekla. Bet ļoti paticis, dzīvojot tepat, šajā tēva un mātes mājā, to izdailot. Viņa labi orientējas mājā, pagalmā. Kā tad es nezināšu, saka, te taču visu mūžu esmu dzīvojusi, zinu, kur katra lieta stāv.

Nereti garlaicībā īsināt palīdz kaimini. Tekla viņus pazīst pēc balss. Daudz vērīgāk nekā redzīgie iekļaušas teiktajos vārdos, izrunājas ar visiem, labi atceras un tāpēc ir zinoša par apkārnes notikumiem, kaut arī tajos nav bijusi klāt, nedz arī redzējusi. Izstāsta, ka šoziem ceļš vienu reizi notiņīs, labi, ka «stingra ziema» un neputina. Pie viņas mēdz atskriet arī mazie kaimiņu bērni, līdznesdam iaišus smieklus un aizvīzīnātā lidz baznīci. Aizvainojumu neredzīgā sirmgalve tomēr glabā pret vietējo varu. Vairākus gadus pēc kārtas esot lūgusi piešķirt malku, taču nekā. Tomēr pagasta padome apmaksā viņas aprūpēšanu. Kaut arī summa ir neliela, tikai pieci lati mēnesi, tomēr tas liecina, ka viņa nav aizmirsta.

Aizvainojumu neredzīgā sirmgalve atkarībā no savas māsas, un viņa ir neredzīgās sievietes acis, rokas un kājas. Ēdiena sagatavošana, pasniegšana, balstoša roka, pārvietojoties pa istabu. Vesselam cilvēkam pat grūti apjaust, cik daudz problēmu neredzīgajam var radīt ikdienīšķas lietas un darbi-

Pārcelšos uz pansionātu un apprečēšos

Humors un jautriņa sprēgāt sprēgā MONIKAS UPE-NIEKAS valodā, pati viņa izstaro enerģiju un dzīvesprieku. Tāda viņa bijusi visu mūžu. Stipra sieviete, kura kādreiz, smagās piena kannas ratos cilādama, nedomāja, ka deldē savu veselību. Bet tā nebūt nebija neizsīkstoša. Veselība un spēks pazudis uz neatgriešanos, bet ar humoru viņa cenšas uzeikt melnās domas.

Esmu izlasījusi visus rakstus par invalīdiem un vecajiem ļaudim, saka Monika, kad iepazīstoties stādāmies priekšā. Viņu ļoti interesējot, kā dzīvo viņas paaudzes cilvēki. Patīkot «Novadniekā» lasīt arī par jaundzimušajiem, prieks, ka bērniņi dzimstot.

Nu ko es, meiluo, varu pastāstīt par sevi, kamēr spēks bija, tikmēr bija labi. Jau divdesmit piecus gados esmu viena, vīrs nomira. Bet to taču nevar aptvert, cik ātri pagāja šis laiks, viņa stāsta. Labi cilvēki palīdz, kaimiņi — Jāņa un Kārla Slūku ģimenes. Apstrādā dārzu, aizved pie ārsta. Reizēm viņa pasūta kādu pirkumu arī paštiecīcei.

Soziem janvārī Monikai apritēja 79 gadi. Viss mūžs pavadīts darbā. Deviņus gadus kopta māte, kura bija uz vietas guloša slimniece. Vajadzēja gan kolhoza darbā iet, gan vajnieci diendienā cilāt, gan mājas darbus paveikt. Tagad knapi varot pārvietoties, un visvairāk veselība sagrāta tajos trīspadsmit gados, kad strādājusi par piena savācēju. Katru dienu sacelt ratos pa 40 kannām ar pienu, tur bija, ko turēt. Dažreiz krampis sarävis kāju. Tā, ka ne kannu zemē mest, ne lidz ratiem uzstīvēt. Kad piens bija nogādāts līdz lielcelām, pa kuru kursēja savācējmašīna, diena ar to nebeidzās. Atpakaļbraucēnā vajadzēja izvadāt un izdalīt vājpīenu. Tagad medīki secinājuši, ka kermenī no smaguma cilāšanas izstaipītas un deformētas visas locītavas, visi locekļi savienojumi. Sāp rokas, sāp kājas, streiko sirds. Sabeigta mugura.

● Ja es paļautos grūtsirdībai, nekas labs nebūtu, ir pārliecīnāta Monika Upenieka. Un pajoko savā manierē, sak, publicēsiet avīzē manu fotoattēlu, varbūt kāds precinieks vēstuli atsūtīs.

Bet samaksa dažu labu mēnesi bijusi tikai seši rubļi. Līdz ar to tagad arī pensija ir visai maza, liela daļa no tās tiek tērēta zālēm. Bet vecumdienām iekrāto naudu, Monikas vārdiem runājot, «pajēma mūsu Repšeits».

Līdz šim sirmgalve vēl spējusi tikt ar sevi galā, turējusies pie savas mājas, kur aizvadīti laulības gadi ar vīru. Tagad viņa tīri saimnieciskā balsī saka, ka laikam tomēr jāpārceļas uz dzīvi pansionātā, pie ciemam vecajiem. Tur varēs apprečēties, viņa joko. Bet šķēlmībai cauri skan arī kaut kas cīts, — sāpes par vientoļo sieviešes mūžu pēc tam, kad vīram uz nāves gultas bija solījusi nekad vairs neprecēties. Nopirktajā mājā ar vīru nodzīvojusi tikai deviņus gadus. Dzīvesbiedru pieveikusi nedziedināma slimība.

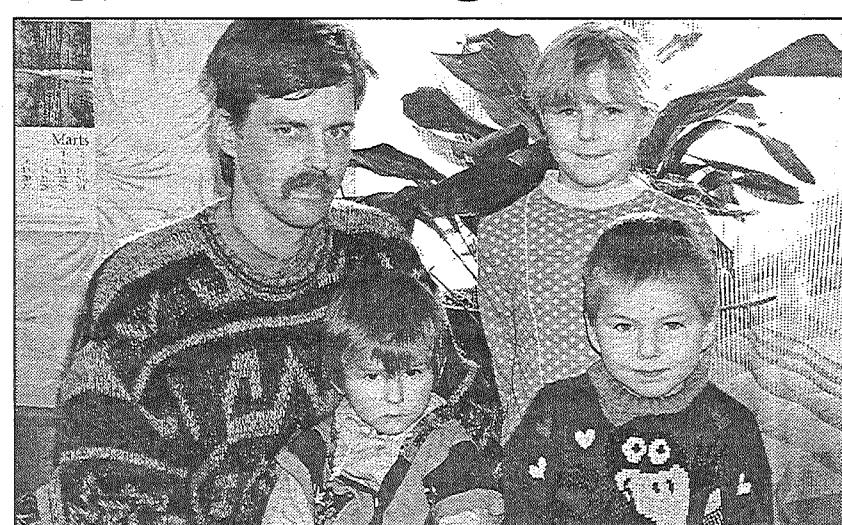
Visādi gājis. Kad klājies gaužām slikti, apnēmusies, — nu gan vairs neatteikšu preciniekiem, kuru viņai arī atraitnes godā nav trūcis. Kad apstākļi mainījusies uz labo pusī, arī domas kļuvušas citas, — kam gan man jāprecas? Tāpat labi. Asprātīgais stāstījums izsauc smieklus. Bet viņa saka, — nakti pati sevī kad to visu sadomājos,

smejos pa stundai.

Pamatām istabā sarodas tie, ar ko Monikai tagad visbiežāk iznāk būt kopā. Palidze Ingrīda, ar kuru pagasta padomei noslēgta vienošanās par vientuļnieces aprūpi, un četrkājainā mazulīte Čiepiņa, suņuks, kas no saimniecēs negrib atstāties ne soli. Ingrīda stāsta par saviem pienākumiem — atnākt reizi trijās četrās dienās, sagādāt produktus no veikalā, sanest istabā ūdeni, malku, izmazgāt grīdas. Kad saimniece vēl turēja kādu lopīnu, palīdzēja tos apkopt. Tagad govs šajās mājās nav. Pāgalmā rosās vīrieši, kas no šķūņa nes sienu un krauj ragavās promvešanai. Monikas brālis ar paliņiem atbraucis pēc sienas, kas saimnieci palīcīs vēl no iepriekšējām vasarām.

Apkārtē redzamas tuvākas un tālākas mājas, diemžēl tukšas. Kaimiņi te neesot. Nomira, un mājās vairs nav iedzīvotāju, stāsta Monika. Ja ar mani kas atgādītos, tā arī paliktu guļot, jo nav kaimiņu, kas ienāktu paskatīties, par skaudošo ķodienas lauku realitāti skumst sirmgalvei.

Spēku dod ģimene

● Ilvara Daidera lielākais lepnums un prieks ir bērni: meita Sintija, dēli Agris un Austris. Viņi dod spēku strādāt un aizmirst par nedienām.

DAIDERU ĢIMENE: ILVARS ar sievu AIJU un bērniem SINTIJI, AGRI UN AUSTRU izveidojuši savu māzo, silto pasaulīti, kurā pietiek mīluma, labestības un arī darba. Aiju savulaik savaldzināja Vidzemēs puisis, bet Ilvaru — sievas stāstītais par viņas dzimto pusi Sī-

ri preti lūkojas trīs atvasītes, un abiem ar sievu cits nekādās neatliek kā centīgi gādāt, lai ģimene būtu pārtikusi.

Ilvars ir trešās grupas invalīds, kādā ne-laimīgā braucēnā ar motociklu pilnībā zaudējis redzi vānu no acīm. Diemžēl redze nebija atjaunojama nekādā veidā. Taču nezinātājs šo trūkumu pat neievēro. Ilvars teica mi tiek galā ar visiem darbiem un cer, ka otrā acs pārslodzes dēļ nekļūs slimis. Savā pie-mājas saimniecībā Ilvara atļauta vadīt traktoru. Viņš audzē lopīnus, kopj zemi, remontē māju. Tomēr algotā darbā iekārtoties nav cerību. Vie-tējā pagastā piemērota darba nav, bet apgūt citu profesiju acs bojā-juma dēļ nav cerību.

6. un 7. lappus i sagatavoja L.Rancāne. Foto: M.Rukosujevs

EIROZINAS

EIROINFO ATBILDES

Latvijas ierēdņi kalpos Latvijai

– Vai Latvijas ierēdņiem būs jāstrādā pēc Latvijas vai pēc ES likumiem?

Pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā uz ierēdņiem attieksies Latvijas civil Dienesta likums.

Eiropas Savienībā nav vispārēju regulāciju ierēdņu darbības jautājumā, dalībvalstis pastāv atšķirīgi civil Dienesta modeļi. Svarīgākais jaunums ir tas, ka pēc pievienošanās Eiropas Savienībai

Latvijā par ierēdņi varēs strādāt arī citu ES dalībvalstu ierēdņi, savukārt Latvijas ierēdņi varēs strādāt citās ES valstis. Izņēmums ir ar valsts drošību saistītās struktūras. Šīs izmaiņas tiks iekļautas civil Dienesta likumā.

Savukārt ipaši pensionēšanās nosacījumi (tādi ir, piemēram, Vācijā un Francijā, kā arī ES institūcijās) ierēdņiem pagaidām nav gaidāmi. Ipašu nosacījumu ievie-

šana ir katras valsts ziņā, un Latvijā budžeta situācijas dēļ nekādi ipaši nosacījumi tuvākā nākotnē netiks plānoti, sola Valsts civil Dienesta pārvaldes direktors Armands Kalniņš. Veidojot ierēdņu arodbiedrību, kādas ir daudzās ES valstis, dialoga rezultātā varētu panākt ierēdņu algas un sociālā nodrošinājuma uzlabojumus, pieļauj pārvaldes direktors.

Sagatavoja Sandra Eglīte

Katrā sētā savu atkritumu konteineru

– Kā tiks sakārtota atkritumu izvešana ES? Vai būs sōdīti tie, kas nelegāli noglabā, vai izgāz mežā atkritumus? Kādā veidā tas notiks?

Latvijai sagatovojojies iestājai Eiropas Savienībā, tiek plānoti un jau veikti uzlabojumi atkritumu apsaimniekošanas jomā. Jau patlaban atkritumu apsaimniekošanas nozarē tiek investēti lieli Latvijas un ES līdzekļi, konkrēti, sadzives atkritumu poligonu būvniecībai.

Vides ministrijas Vides aizsardzības departamenta Tehnoloģiju nodaļas vecākā referente Ilze Donina Sacīmas ESIC informēja, ka Eiropas Savienības standartiem atbilstošu sadzives atkritumu poligonu būvniecība ir viens no veidiem, kā Latvija plāno uzlabot situāciju ar nelegalu atkritumu izvešanu mežos un citās neatlautās un kvalitātes standartiem neatbilstošās vietās. Patlaban Latvijā ES fonda ISPA finansēti trīs šādi

poligoni – Ziemeļvidzemē, Ventspili un Liepājā. Sagatavošanā ir projekti vēl trīs poligona izveidei Austrumlatgalē, Dienvidlatgalē un Malienā, izpētes darbi notiek vēl trīs Latvijas vietās. Kopumā iecerēts uzņemt 10-12 šādus poligonus. Poligona vietas izvēle atkarīga no pašvaldību vienošanās par to.

Tālojošais mērķis ir sava atkritumu konteiners katrā lauku sētā, kas arī dotu ieguldījumu katrā piektajā mājā. Sadzives atkritumu apsaimniekošanas stratēģijā izvirzīts mērķis panākt, lai 2010. gadā šādi konteineri būtu jau 80 procentos māju. Šobrīd Vides ministrija nepieturas pie tik konkrēta mērķa, bet uzsver, ka līdz ar jaunu poligona izveidi situācija šajā jomā uzlabosies un arvien Mazāk atkritumu tiks izgāzts mežos. Kā pozitīvu piemēru var minēt Ziemeļvidzemē, kur izveidota reģiona atkritumu apsaimniekošanas organizācija un šajā re-

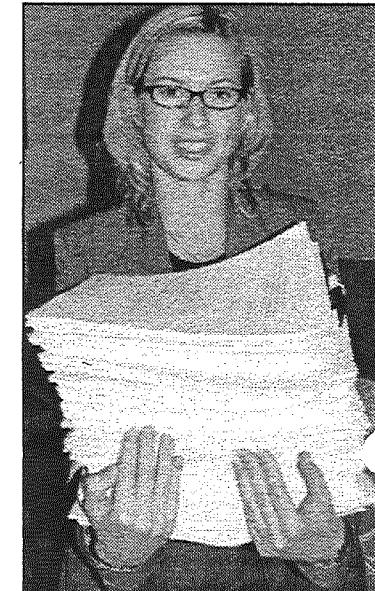
gionā pat pie katras lauku sētas esot sava atkritumu konteiners. Labi vārdi šajā jomā sakāmi arī par Valmieru. Lielu ieguldījumu tajā deviš ilgstošs izglītojoss darbs.

Vēl viens veids, kā samazināt gadījumus, kad atkritumi tiek nelegāli izgāzīti neatļautās vietās, ir soda mēru paliecināšana. Saeīmā sprīzē par grozījumiem Administratīvo pārkāpumu kodeksā (APK), lai soda mēru par šo pārkāpumu noteiku no 100-500 latiem līdzīnējo 250 latu vietā, kas bija lielākais iespējamais sods.

Tiek plānots Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteikt sodu privātpāšniekiem par to, ka nav noslēgts līgums par atkritumu izvešanu ar sadzives atkritumu apsaimniekošanas organizāciju. Atsevišķus sodus par šo pārkāpumu ir tiesīgas uzlikt pašvaldības. Piemēram, Rīga patlaban sods par pārkāpumu, kas nav minēts APK, ir no 5-50 latiem.

Sagatavoja Inga Račinska

Gribu izlasīt līgumu!

● Iestāšanās līgums Ārlietu ministrijas ES tiesību nodaļas vadītājas Alises Balodes rokās. Foto: I.Bušmanis

minoloģijas problēmas nemainīšot līguma tulkojuma pamata jēgu.

Apjoma dēļ nav iespējams izsūtīt līguma tekstu – tas aizņem 5800 lappuses. Bet tajā minētie nosacījumi ir tie paši Latvijas sarunu gaitā panāktie rezultāti, kas jau plaši apspriesti plāssaziņas līdzekļos. Ja pieejams internets, tad jau šobrīd ar to angļu valodā to var izlasīt Saeīmas ESIC mājas lapā <http://www.saeima.lv/elk/>. Tā līdz tulkojumi tiks pabeigts, šajā pašā mājas lapā varēs ar to iepazīties latviešu valodā.

Sagatavoja Ivars Bušmanis

TĒMA

EURES – Eiropas nodarbinātības dienesti

Vēl paies pāris gadi līdz būs izveidota datu bāze ar informāciju par brīvajām vākancēm Latvijas darba tirgū, kā arī informācija var dzīves un darba apstākļiem Latvijā. Sādas datu bāzes izveide ir viens no priekšdarbiem, lai arī Latvija pievienotos ES nodarbinātības sistēmai EURES.

Palīdz atrast darbu citā valstī

EURES tika radīta, lai palīdzētu cilvēkiem atrast darbu citā Eiropas Savienības dalībvalstī. Tā ir informācijas apmaiņas sistēma par darba iespējām ES valstīs, kā arī Islandē un Norvēģijā – Eiropas ekonomiskās telpas valstis (EET). Tās galvenie uzdevumi ir veicināt pieeju informācijai un konsultācijām par nodarbinātības iespējām, kā arī darba un dzīves apstākļiem citās valstīs.

EURES tāku izveidojusi Eiropas Komisija sadarbībā ar nodarbinātības dienestiem, sociālajiem

partneriem un pašvaldībām, kas oficiāli tika atklāts 1993. gadā. Eiropā nav lielākā portāla ar informāciju par darba iespējām un dzīves apstākļiem. 1998. gada sākumā tajā bija atrodami 43 tūkstoši darba piedāvājumu, bet 2000. gada sākumā – jau 166 tūkstoši. Arī sistēmas lietotāju skaits šo divu gada laikā pieauga par 40 procentiem.

Sistēmas darbību nodrošina eiropadomnieki jeb nacionālie koordinatori. Tie atrodas ES/EET valstu nodarbinātības dienestos un sniedz informāciju un konsultācijas darba meklētājiem un darba devējiem gan nacionālā,

gan starptautiskā darba tirgū.

Informācija par dzīves un darba apstākļiem ES valstī palīdz, piemēram, pirms došanās strādāt uz Spāniju, noskaidrot kādas ir dzīvokļa izmaksas, vidējās darba algas utt. Tas palīdzēs izvairīties no nepatīkamām situācijām, ierodoties kādā no valstīm.

EURES interneta mājas lapas adrese: <http://europa.eu.int/eures>

Arī Latvijas vakances būs EURES datu bāzē

Līdz ar datu bāzes izveidi Latvijā, tiks piedāvātas iespējas iegūt informāciju vienuviet par visām vakancēm tepat Latvijas darba tirgū. Savukārt Latvijas uzņēmēji varēs meklēt interesentus no visām ES valstīm.

Latvijas koordinatore Lorija Lietavičete atgriezusies no semināra Dānijā un iepazinusi dāņu EURES sistēmu: «Pašreiz esam pašā sākuma stadijā, jo budžetā nav paredzēts finansējums Latvi-

jas EURES datu bāzes izveidei. Esam sagatavojuši PHARE projektu, kura sāksim īsteno 2004. gadā – tie arī būs pirmie soli šādās sistēmas izveidei,» Saeīmas ESIC informē Lorija Lietavičete.

Citās kandidātvalstīs situācija ir līdzīga. Ir zināms, ka Latvija būs 5 vai 6 padomnieki – pa vienam katrā reģionā, bet Rīgā varētu būt divi.

Brīvāk – tikai pilsoņiem un tikai piecās valstīs

Pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā tās pilsoņiem būs brīvas tiesības arī strādāt citās ES valstīs, lai gan atsevišķas valstis saglabās pārejas periodu brīvai pieejai savam darba tirgum. Uz tām piecām valstīm, kuras devušas atlauju brīvai strādājošo kustībai – Iriju, Dāniju, Zviedriju, Lielbritāniju un Niderlandi, var doties pēc nākamā gada 1. maija, un darba vakances var meklēt jau ta-

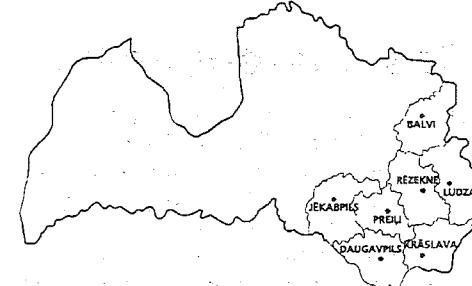
gad EURES tīklā. Tiesa, arī šīs dalībvalstis vēl var mainīt savu nostāju par pārejas periodiem.

Pieci gadu pārejas periods viesstrādniekiem, piemēram, Vācijā vēl nenozīmē, ka tur līdz 2009. gadam nevarēs atrast darbu. Vācijā un vēl deviņās citās dalībvalstīs paliks līdzīnējā kārtība, kad pirms došanās uz turieni ir jāsaņem darba atlauja.

Bet, lai atrastu darbu kādā no minētajām piecām valstīm, ikviens Latvijas pilsonis varēs doties turp un līdz trim mēnešiem (dažās valstīs – līdz sešiem) nodoties darba meklējumiem. Otra iespēja ir reģistrēties tās valsts nodarbinātības dienestā, kurā vēlas strādāt, kā arī lasīt sludinājumus dalībvalstu nacionālajos laikrakstos. Savukārt, nepilsoņiem jaatceras, ka itin visās ES valstīs darbā stāšanās kārtība paliek līdzīnējā – pēc darbatlaujas un uzturēšanas atlaujas saņemšanas.

Ilze Luriņa

KAIMINU RAJONOS

LUDZAS RAJONĀ

Amerikānu armijā viiss balstās uz disciplīnu

Piecus mēnešus ASV Dzordzījas štata Fort Gordon militārajā sakaru bāzē pavadija Zemessardzes 32. bataljona virsleitnants Sergejs Miščenko.

Galvenais – valodas zināšanas

Lai mācītos un dienētu Amerikā, galvenais nosacījums ir angļu valodas zināšanas. Uzskatju, ka valodas zināšanas man ir vismaz vidējā līmenī, taču, aizbraucis uz Ameriku, pirmo mēnesi valodas tās jutu zināmu diskomfortu. Tābas sagādāja spēja ātri uzrūgt. Pats es visu sapratu, arī sazināties man nebija īpašu problēmu.

Kara bāzē jau bija paredzēta šāda situācija, tā saucamais adaptācijas periods, tāpēc katram grupas loceklim bija piekomandēts sponsors. Mūsu valstī šim vārdam ir tikai viena nozīme – finansiāls atbalstītājs, bet tur tas ir cilvēks, kurš palīdz iekļauties dzīvē un sabiedrībā.

Mūsu grupā bija karavīri arī no citām valstīm – Kazahijas, Čehijas, Singapūras, Saūda Arābijas, Grieķijas. Ar Kazahijas pārstāvi

sarunājāmies arī krieviski. Es biju vienīgais, kurš kursos tika ieķauts bez īpašas sagatavotības, pārējie bija beiguši valodas centru Texasā.

Atbildības sajūta – svarīga amerikānu iezīme

Mācības vadīja bāzes instruktori. Savā jomā viņi tiešām ir lieli speciālisti, loti atbildīgi izturas pret savu darbu. Ja kāds nezina atbildēt mums, noteikti noskaidro atbildēt nākamajā nodarbībā.

Internets gan sadzīvē, gan militārajās sfērās. Ar tā palīdzību norēķinās par pakalpojumiem, noformē automašīnas apdrošināšanu. Apmācības sistēma gan loti atšķirīga. Tur māca, kā vajadzīgo informāciju ātri atrast, bet pie mums tas vienkārši ir jāiemācās un jāpielieto. Tas, ka mūsu variants labāks, izjutu pats, jo mans redzesloks un zināšanas bija krietni plašākas. Amerikāni izvēlas vienu šauru specializāciju un tajā perfekti pilnveidojas. Tīklidz runa ir par ko citu, viņu zināšanas ir salīdzinoši vājas.

Kursu beigās tika rīkotas lauka taktiskās mācības. Esmu dienējis padomju un Latvijas armijā,

bijis kursos Zviedrijā, taču tieši ASV Bruņotajos spēkos ir visstingrākā disciplīna. Man patika, ka ASV armijā katram, sākot no ģenerāla līdz pat ierindniekam, ir precīzi zināmas savas funkcijas. Ja izpildi instrukciju, tev nevar rasties nekādas problēmas. Kolektīvs draudzīgs, ikviens gatavs palīdzēt. Komandieris taktiski norāda uz kļūdām.

Milzīga uzmanība tiek veltīta dienējošo drošībai. Ja mācībās gūst pat nelielu savainojumu, maksimāli īsa laikā tiek sniegtā medicīniskā palīdzība.

Nedēļas nogalē – atpūta

Ja jau esmu šo pasaules gabalu atbraucis, tad jāizmanto visas iespējas, lai valsti labāk iepazītu. Kopā ar draugiem devāmies uz Maiami, kur atpūtāmies okeāna krastā, apmeklējām krokodilu audzēšanas fermu (tur plēsoņas, cērēdam už tūristu cienastu, mierīgī sekot laivām), muzeju.

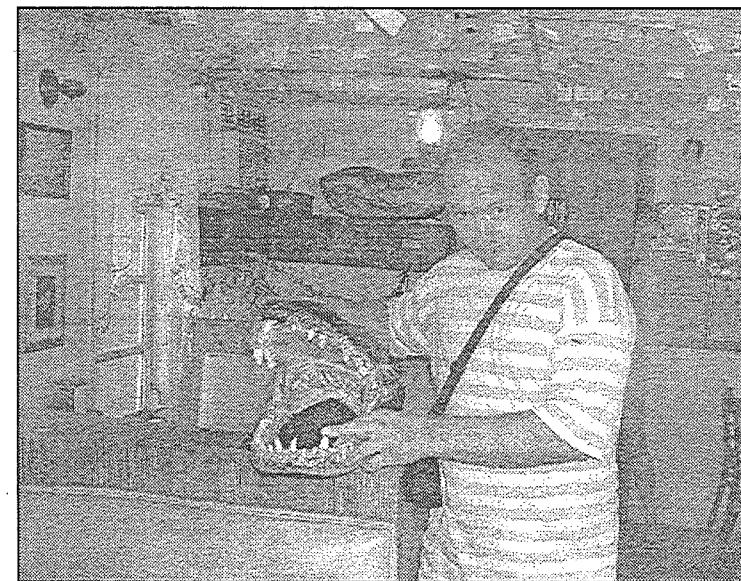
Bijām Atlantā un Nujorkā. Secināju, ka Nujorkā dzīve ir līdzīga Rigai, spriežot pēc autovadītāju uzvedības un cilvēku attiecībām. Pārsteidza, ka amerikāni loti ciena likumus. Pat alu iedzē-

Verēmos – otrs pagasta muzikantu saiets

Verēmos (Rēzeknes raj.) februāra beigās notika pagasta muzikantu otrs saiets. Diez vai kāds pagasts ar tādu var palielīties, ka pagastā ir 26 muzikanti. Mazais omulīgais klubīš bija ļaužu pilns, skanēja harmonikas, akordeons, klavieres. Neturēti sveci zem pūra, gaidām Verēmu pagasta trešā muzikantu saiētā, aicināja pagasta kultūras darba organizatoru. Muzikanti rādīja savu māku arī ballē, jaunieši aicināja uz deju vecākas kundzes, kuras savukārt viņus mācīja dejot valsi. Neviens negribēja šķirties, un tā līdz četriem rītā. – Mums loti patika šis vakars, atzinās jaunieši, daudz labāk nekā parastā disenīte.

«Rēzeknes Vēstis»

9.

● Atpūtas dienās Sergejs Miščenko apmeklēja dažādus muzeus.

ruši, viņi nesēzas pie stūres. Tas taču ir aizliegts! Nevilus iedomājos par mūsējiem, kuri vieglprātīgi gadiem braukā bez tiesībām.

Amerikāni ēd visu laiku

Pat nodarbībās atļauts grauzt riekstīnus un sausos maisījumus. Salīdzinot ar mums, amerikāni dzer loti maz kafijas, pie tam kafija ir diezgan vāja. Toties neatņemama šīs valsts iedzīvotāju ēdien-

kartes sastāvdaļa ir Coca-Cola, karstmaizes un augļi.

Brokastojām, un pusdienujām kara bāzē. Tur bija tāds kā zviedru galds – ēd, cik gribi un ko gribi. Brokastu cena — \$ 1,60, pusdienu — \$ 3,20. Reizēm devāmies uz pilsētu ieēst kaut ko garsīgāku, tad pusdienas izmaksāja \$ 12-25.

«Ludzas Zeme»

BALVU RAJONĀ

Applašina gruzdovas mežu dabas liegumu

Gruzdovas meži atrodas Susāju pagstā. Dabas liegums «Gruzdovas meži» dibināts 1999. gadā, tā platība ir 274 hektāri. Liegumā ietverti mērenajai joslai raksturīgi skujkoku meži un melnalkšņu staigsnāji. 2001. un 2002. gadā eksperti šajā teritorijā veica dabas vērtību inventarizāciju un ierosināja dabas liegumu paplašināt. Perspektīvā dabas lieguma platība ir 619 hektāri. Latvijas Dabas fondam 2003. gadā uzticēts izstrādāt dabas aizsardzības plānu dabas liegumam «Gruzdovas meži» un tā papildteritorijai. Paredzēts noteikt perspektīvās «Natura

2000» teritorijas robežas un aizsardzības statusu.

Šajā teritorijā ir unikālas dabas vērtības. Mežs lielas platībās saglabājies nemeliorēts un nesusināts. Dažas audzes sasniegūšas 200 gadu vecumu. Vietām ir arī nelieli zemie purvi, dumbrāji ar samērā jaunām audzēm. Konstatētas kērpju sugas, kas aug tikai vecos, mazskartos mežos. Gruzdovas mežs novērtēts kā izcils šāda tipa mežs ar minimāli ieteikmētu dabisko struktūru. Vienīgā cilvēka darbības pēdas ir sen cirstas stigas. Mežs lielākajā tā platībā ir tuvis tādam, kuru dēvē par pilnīgi dabisku. Te sastopama lidvāvere. Gruzdovas mežu ziemeļrietumu stūrī ir viena no uz pirkstiem skaitāmā Šī retā un interesentā dzīvnieka atradnēm Latvijā. Dabas

aizsardzības plāna izstrādes gaitā paredzēts noskaidrot lidvāveres izplatību dabas liegumā un tā pāpildteritorijā. Liegumā sastopami arī dažādu sugu dzeņi, melnais stārkis, viens medņu riests. Teritorijā atrastas vairākas retas un aizsargājamās auguugas, dažās no retajām augu sugām pieder orhideju dzimtai. Vecās mežaudzēs var sastapt arī retus kukaiņus.

Baltinaviešu likteņi grāmatā

Rēzeknes kultūras namā «Ziemeļblāzma» notika Baltinavas pagasta Kašu ciema iedzīvotāja Pēteris Keiša grāmatas «Kur ilgu dzērve brien...» atvēršanas svētki, ko Latgaliešu kultūras biedrība rikoja jau minētajai un vēl trim

ciitu autoru grāmatām, ko izdevusi Latgales Kultūras centra izdevniecība.

Paša sarakstītā un nupat izdotā grāmata Pēterim Keišam ir kā dāvana 74. dzimšanas dienā, kas viņam nesen notika. Dzimis Baltinavas pagastā, Pēteris Keišs joprojām dzīvo dzimtajā pusē, arī tagad, būdams pensijs, strādā savā piemājas saimniecībā. Zemes reformas rezultātā Keišiem bija jāaiziet no mājām, kurās nodzīvoti vairāk kā trīsdesmit gadi, izaudzētas ābeles, viiss sakārtots. Dzīve sākās no jauna. Arī stādot kokus. Pērn Pēteris ceļmalā iestādīja divpadsmīt ozoliņus, un, kā pats joko, — ja kocīņi būs iesakņojušies un uzplauks, tā būs zīme par labu Eiropas Savienībai.

Uzrakstīt grāmatu par Baltinā-

vas puses cilvēku traģiskajiem likteņiem kara un pēckara gados Pēterim Keišam bijis ne tikai sapnis, bet viņš to uzskatījis par savu svētu pienākumu. Paša tuvinieku, radinieku, kaimiņu un citu pagastā labi zināmu un pazīstamu cilvēku sāpes un ilgas pēc bojā gājušajiem vai bezvēsts pazudušiem tuviniekiem bijis stimuls vākt un uzkrāt atmiņā materiālus topošajai grāmatai, vākt fotogrāfijas. Cilvēki bieži vien tuvinieku nāvē vaino vienu vai otru kaimiņu, kas tolaik kalpoja tai vai citai varai. Es cilvēkus nešķiroju pēc tā, kurā pusē un par ko viņi cīnījās, es apsūdzu lielvaras, kas brāli sakūdīja pret brāli vai dēlu pret tēvu, saka grāmatas autors.

«Vaduguns»

RĒZEKNES RAJONĀ

Darbojas Latgales informatīvais tālrunis

3. martā sāka darboties Latgales reģiona informatīvā tālruna līnija **7118118**, ko apkalpo «Lattelekom» Rēzeknes operatoru centrs. Piezvanot uz šo numuru no pulksten 7.00 līdz 23.00, ikviens interesents var saņemt informāciju par atpūtas, izklaides, lauku tūrisma, transporta un ci-

tām iespējām Latgalē. Informatīvā līnija 7118118 izveidota saskaņā ar sadarbības līgumu, ko decembrī noslēdza «Lattelekom» un Latgales attīstības aģentūra. Līgumā paredzēts, ka «Lattelekom» 118 operatoru dienests sniegs palīdzību Latgales reģiona attīstības aģentūras datu uzņemšanā un apkopošanā par jaunāko un aktuālāko tūrisma informāciju reģionā. Patlaban datu bāzē apkopoti vairāk nekā 1000 ieraksti. Arī turpmāk paredzēts

ruņa līniju, izteica cerību, ka to aktīvi atbalstīs arī Latgales tūrisma informācijas centri, sniedzot rīcībā esošo informāciju.

«Endendino» gatavo jubilejas torti

Rēzeknes skolēnu interešu centra popgrupas «Endendino» vēcākā grupa šoruden savā dzimšanas dienas tortē iedegs piecas sve-

cītes. Šo gadu laikā bērni no mažiem ķipariem pārtapuši par atraisiem, drošiem un meistarīgiem dziedātājiem. Kolektīvs kļūjis skaitliski lielāks, kopā apvienojot četras vecuma grupas ar 60 dziedātājiem.

«Endendino» dziedātāju balsis ir pieskandinājušas visu Latviju, ir skanējušas arī aiz tās robežām.

«Rēzeknes Vēstis»

LIKUMĪBA, INFORMĀCIJA

Nepilngadīgo likumpārkāpēju skaits rajonā samazinās

Statistikas dati liecina, ka Preiļu rajona policijas pārvalde pagājušajā gadā reģistrēti 65 nepilngadīgo personu izdarītie noziedzīgi nodarījumi. Starp visiem rajonā reģistrētajiem likumpārkāpējiem 12 procenti ir nepilngadīgie. Pērn, salīdzinot ar 2001. gadu, šo personu bijis par 15 mazāk.

Pagājušajā gadā ievērojami samazinājies nepilngadīgo personu izdarīto zādzību skaits. Ja 2001. gadā tika reģistrētas 46 zādzības, tad pērn vairs tikai 36. Tāpat mazāk bijis arī huligānisma gadījumu.

Ar bēriem un pusaudžiem, kuri jau ir izdarījuši dažāda rakstura noziedzīgus nodarījumus vai arī tādus var veikt, rajonā strādā četri policijas darbinieki – divi Preiļos un pa vienam Aglonas policijas iecirknī un Līvānu policijas nodaļā. Par pēdējā laika aktualitātēm «Novadniekiem» pastastīja Preiļu rajona policijas pārvaldes nepilngadīgo lietu inspekcijas inspektore Inga Zdanovska.

— Statistika liecina, ka nepilngadīgo vidū likumpārkāpēju klūst mazāk. Žēl, ka starp reģistrētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem parasti atkātojas vieni un tie pasī uzvārdi. Kārtējo reizi nākas pārliecīnāties, ka ne jau policijas spējos vien ir palaidīgo pusaudzi, kā saka, uzvest uz pareizā ceļa. Tādos gadījumos jāstrādā kopā ar ģimeni un skolu. Diemžēl mums bieži nākas dzirdēt – dāriet ar viņu, ko gribat, mēs vairs netiekam galā.

Daudzi mūsu «klienti» ir ļoti pārliecīnāti, ka par viņu nodarījumiem neviens neuzzinās. Taču viņiem derētu zināt, ka izmaiņas Administratīvo pārkāpumu ko-

deksā uzliek mums par pienākumu par vairākiem pārkāpumiem, ko veikušas nepilngadīgas personas, ziņot skolai vai darba vietai. Tā, piemēram, ir tad, ja pusaudzis pieķerts sabiedriskā vietā alkohola reibumā, vai ja viņš ir veicis huligāniskas darbības. Sarunās ar pusaudžiem esam noskaidrojuši, ka no šādas informēšanas daudzi baidās.

Par lielu problēmu pēdējā laikā skolās ir kļuvuši mobilie telefoni – prestižas, modernas un iekārojamas mantīnas. Taču bēri ir neuzmanīgi pret savām mantām. Mobilie telefoni bieži tiek aizmirsti mācību kabinetos, garderobēs vai nepieskatīt skolas somā. Ľoti bieži rezultāts ir sekovoš – telefons tiek nozagts. Šādus notikumus nākas reģistrēt policijā bieži, taču ne vienmēr spējam vainīgo nokert un nozagto mantu atdot īpašniekam.

Protams, ja ģimenes rocība atļauj, nevienam nav liegs pirkst un nemt uz skolu mobilo telefoni. Taču šāda manta ir jāprot arī pāšam glabāt un sargāt. Bez tam jūtama ievērojama atšķirība starp bērnu vērtību izpratni lauku un pilsētas skolās. Ja laukos nozagts viens lats skolniekam nozīmē kabatas naudu visai nedēļai, tad pilsetā dažs vienā dienā iztērē krietni vairāk.

Nepilngadīgie, kas ir policijas

● Inga Zdanovska ar nepilngadīgiem likumpārkāpējiem Preiļu rajona policijas pārvalde strādā jau trešo gadu. Viņa atzīst, ka darbā palidz Daugavpils Universitātē iegūtā pedagoģiskā izglītība. Foto: L.Kirillova

uzskaitē, pārsvārā izdara zādzības. Lielā daļa no šiem pārkāpumiem ir krāsaino metālu zādzības, jo ir pavīsam vienkārši atrast nepieskatītu mantu un savākt to, zinot, ka jebkurā gadījumā to varēs nodot krāsaino metālu uzpirkšanas punktā un saņemt naudu. Esam pārliecīnājušies, ka pusaudži diemžēl neapzinās nozagto mantu patieso vērtību, ko īpašnieks neuzskata vis kā metāllūžus, bet gan kā elektromotoru, tātad – daudzreiz dārgāk. It īpaši šādas pieredzes trūkst bēriem no sociālā riska ģimenēm.

Policijā saņemts iesniegums par to, ka 4. martā Aglonas pagastā 1964. gadā dzimušajai Marijai piederošajam dzīvojamajam vagoniņam, kurš novietots mājas pagalmā, nezināmi ļaudari izsituši astoņas loga rūtis.

Pērn Latvijā reģistrēti 216 jauni motocikli

Pagājušajā gadā Latvijā kopumā reģistrēti 216 jauni motocikli. Populārākā jauno motociklu marka bijusi Kawasaki ar 59 reģistrētiem motocikliem, seko Yamaha ar 35 motocikliem un Suzuki ar 31 reģistrētu motociklu.

Legendārais ASV motociklu ražotājs Harley Davidson pērn Latvijā reģistrējis 10 motociklus, Honda – 16, bet BMW – 11 motociklus.

«Autoinfo»

POLICIJAS ZINAS

Preiļu rajona policijas pārvaldes dežurālā no 3. līdz 10. martam reģistrēti 28 iesniegumi. No tiem 12 – huligāniskas darbības, zādzības – astoņas, viens celu satiksmes negadījums, divi tirdzniecības noteikumu pārkāpumi, viens noziegums ekonomiskās policijas jomā, kā arī viena laupišana un viens ugunsgrēks.

Nozagta alumīnija radiatora sekcija

3. martā Līvānos no 1970. gadā dzimušajai Sandrai piederošās jaunbūves nozagta viena alumīnija radiatora sekcija. Vainīgo personu policija jau noskaidrojusi, ierosināta krimināllieta.

Preiļos turpinās automašīnu zādzības

4. martā Preiļos no kādas dzīvojamās mājas pagalma nozagta automašīna Audi-80 pelēkā krāsā. Tieki noskaidrots materiālo zaudējumu apjoms, notiek izmeklēšana.

Pazudis velosipēds

4. martā Preiļu autoostas ēkā pazudis sieviešu velosipēds zilā krāsā. Velosipēds piederejīs 1961. gadā dzimušajai Anitai. Vainīgās personas tiek noskaidrotas.

Izsistas astoņas rūtis

Policijā saņemts iesniegums par to, ka 4. martā Aglonas pagastā 1964. gadā dzimušajai Marijai piederošajam dzīvojamajam vagoniņam, kurš novietots mājas pagalmā, nezināmi ļaudari izsituši astoņas loga rūtis.

Līvānu tirgū atrastas nelegālas preces

Policijas darbinieki 4. martā konstatējuši, ka SIA «Runcis» tirgus teritorijā 1970. gadā dzimušais Valentīns automašīnas Opel Kadett bagāžas nodalījumā uzglabā dažādu marku cigaretes bez valsts noteiktā marķējuma (izņemtas 13 140 cigares) un 11 kilogramus cukura bez izcelšķīni apliecināšiem dokumentiem.

Sastādīts administratīvais protokols un nosūtīts izskatīšanai valsts ieņēmumu dienestā. Tājā pašā dienā SIA «Runcis» teritorijā kādā palīgtelpā tika atrastas dažādu marku cigaretes (18 880 gabali) un alkoholiskie dzērieni 56 litru apjomā bez valsts noteiktā marķējuma. Ierosināta administratīvā lietvedība.

Patvalīgi cirsti koki

6. martā policijā saņemts iesniegums par to, ka Rudzātu pagasta saimniecības «Ozolsalas

mājas» mežā konstatēta patvalīga augošu koku ciršana. Materiālis zaudējums – 2326,73 lati. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

Nelikumīgi izmantoja elektroenerģiju

5. martā Līvānos tika konstatēts, ka 1946. gadā dzimušais Gunārs, apejot uzskaiti, nelikumīgi izmantojis elektroenerģiju. Vainīgajam sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols.

Autoservisā izcēlās ugunsgrēks

7. martā Preiļos autoservisā SIA «Auto Preiļi», nepareizi liejot elektroierīces, izcēlās ugunsgrēks. Tieki noskaidrots uguns nodarītā materiāla zaudējuma apjoms.

Riebiņos apzagts pagrabs

8. martā Riebiņu pagastā, uzlaužot pagraba ieejas durvju atslēgu, ieklūts 1954. gadā dzimušajai Jeļenai piederošajā pagrabā un no turienes nozagti dažādi pārtikas produkti. Notiek zādzības apstākļu noskaidrošana.

Laupišana Aglonas pagastā

10. martā Aglonas pagastā «Lielajos Dzerkaļos» notika laupišana. Pie 1942. gadā dzimušā Stepana un 1938. gadā dzimušā Andreja ienāca četri nenoskaidroti jaunieši, sasēja mājas saimniekiem rokas ar limplēnu un piešēja viņus pie krēsliem, bet pēc tam pārmeklēja māju. Laupītāji atrada un paņēma 500 latus, 40 ASV dolārus, mobilo telefonu Nokia, zvejas tīklus un alumīnija traukus.

Huligāniskas darbības

✓ 3. martā Preiļu iedzīvotājs, 1981. gadā dzimušais Andris alkohola reibumā veica huligāniskas darbības, izsita istabai loga stiklu. Par to sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols.

✓ 5. martā Preiļos 1966. gadā dzimušais Imants alkohola reibumā veica huligāniskas darbības pret savu civilsievu. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

✓ 8. martā Preiļu novada Aizkalnes pagasta centra iedzīvotājs, 1961. gadā dzimušais Jurijs alkohola reibumā veica huligāniskas darbības. Policijā sastādīts administratīvais protokols.

Preiļu rajona policijas pārvaldes informācija

Turpinās akcija «Izdzīvo, kas piesprādzējas!»

Vai topošajām māmiņām lietot drošības jostas?

Piesprādzēšanās ir svarīga jebkuram pasažierim, bet jo īpaši sievētām grūtniecības laikā un bēriem. Grūtniecības periodā sievētes parasti pastiprināti rūpējas gan par savu, gan bērna drošību un veselību, bet nereti nenovērtē, ka šo drošības pasākumu skaitam noteikti jāpievieno arī piesprādzēšanās, braucot transportlīdzeklī.

Bieži kā arguments, lai nepiesprādzētos, tiek minētas bailes par nedzīvušā bērna drošību. Šī

vietes vēderā praktiski nav pakļauts riskam. Mičiganas universitātes veikta pētījumā minēts, ka nepiesprādzētas vai nepareizi piesprādzētas grūtnieces pakļaujas 5,7 reizes lielākam riskam zaudēt mazuli nekā tās, kas transportlīdzeklī piesprādzējas un dara to pareizi.

Statistikas dati liecina, ka aizvadītajā gadā 263 bēri – pasažieri līdz 15 gadu vecumam – cietuši satiksmes negadījumos, bet septiņi bēri pasažieri gājuši bojā. Salīdzinot ar 2001. gadu, pērn ceļu satiksmes negadījumos cietušo bērnu skaits pieaudzis par 28,3 procentiem. Diemžēl vairumā gadījumu bērni nav bijuši piesprādzēti un nav pārvadāti speciālajos bērnu sēdeklīšos.

Norvēģijā kopš 1988. gada pieņemti noteikumi, kas paredz, ka bērnus līdz 15 gadu vecumam neatkarīgi no to sēdvietas mašīnā ir jāpārvadā piesprādzētus. Savukārt bērnus līdz trīs gadu vecumam jāpārvadā bērnu sēdeklī. Pētījumi liecina, ka pirms šo noteikumu ieviešanas 50% bērnu Norvēģijā veda nepiesprādzētus.

■ bērnam jāatrodas viņa vecumam un svaram atbilstošā bērnu sēdeklī, kas ar drošības jostu

Lappusi sagatavoja L.Kirillova

KONKURSI

Izsalkušas vārnu uzbrūk aitām

Vācijā izbadējušos vārnu bars ir noknābājis 19 aitas.

Vārnu uzbrūkušas aitām bridi, gad gans Jorgens Frics atradās nomālus no ganāmpulka, tomēr viņš diez vai būtu spējis pasargāt to pat savas klātbūtnes gadījumā, jo Vācijā vārnu tiek aizsargātas ar likumu un to šaušana ir aizliegta.

Frics atzina, ka 50-60 vārnu uzbrukuma iemesls visticamāk bijis sniegs, kas traucējis putniem iegūt barību.

Jauno matemātiķu konkurss atkal ir klāt!

5. kārtas uzdevumi

1. Uz tāfeles bija uzrakstīts parreizs dalīšanas piemērs. Palaids Pēcīs tajā dažus ciparus nodzēsa. Palīdzīgi atjaunot šo piemēru (skat. 2. zīm., nodzēstie cipari aizstāti ar zvaigznītēm — viens cipars — ar vienu zvaigznīti)!

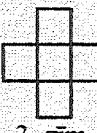
$$\begin{array}{ccccccccc} * & * & * & * & : & 6 & * & * & = & * & * \\ * & * & * & & & & & & & & \\ \hline 3 & 3 & 3 & 3 & & & & & & \\ * & * & * & * & & & & & & \\ \hline 1 & 2 & 3 & & & & & & & \\ & & & 2. zīm. & & & & & & \end{array}$$

2. Viendien Pūks pamanija, ka viņa vienīgais pulkstenis apstājies un tobrīd rādiņa 7:00. Tā kā tas ir liels sienas pulkstenis, kuru nevar pārnēsāt, tad Pūks nolēma doties ciemos pie Trusiša un uzzināt, cik ir pareizs laiks. Izejot no mājas, Pūks uzvilkā savu pulksteni. Aizejot ciemos, Pūks ievēroja, ka pulkstenis tobrīd rāda 12:00 un Trusītum pašlaik ir pusdiļa, tāpēc Pūks palika arī uz pusdiļām. Kad Pūks devās mājas, Trusiša pulkstenis rādiņa 12:30. Atgriezies mājās, Pūks ievēroja, ka viņa pulkstenis rāda 7:55. Palīdzīgi Pūkam aprēķināt, cik tagad īsti ir pareizs laiks, ja zināms, ka viņš ceļu līdz Trusiša mājām ar tukšu vēderu noiet 1,5

reizes ātrāk nekā paēdis.

3. Alibaba atrada maišinu ar 243 vienādām zelta monētām. Taču gaišregis viņam pateica, ka viena monēta nav no zelta, tāpēc ir vieglāka par pārējām. Ar cik svēršanām Alibaba var atrast vilto monētu, ja viņam ir svirās svari bez atsvariem?

4. Cik 3. zīm. attēlotās figūras var izgriezt no kvadrāta 6×6 3. zīm.

5. Viņā gimenē ir 4 bērni. Reiz kaimiņš jautāja, cik veci ir bērni, uz ko vecāki atbildēja: «Bērnu gadu summa ir vienāda ar mūsu dzīvokļa numuru, bet viņu gadu reizinājums ir 40.» Taču kaimiņam ar šo informāciju nepietika, tāpēc bērnu vecāki vēl pateica, ka jaunākie puikas ir divi. Nu kaimiņš varēja pateikt, cik gadu ir katram bērnam. Bet vai tu to vari?

4. kārtas uzdevumu īsi atrisinājumi

1. Atbilde: visu uzdevumā minēto skaitļu summa ir 6198.

2. Tabula apskatītas visas iespējas, kad starp skaitļiem a, b, c: 1) visi ir pāra skaitļi, 2) ir viens nepāra skaitlis, 3) ir 2 nepāra skaitļi, 4) visi ir nepāra skaitļi. Kā redzam no tabulas, tad starp skaitļiem a+b, a+c, b+c, a·b, a·c, b·c vienlaicīgi var būt 6, 4 vai 3 pāra skaitļi.

3. Tā kā $4 \cdot 4 = 16 < 17$, tad vismaz vienā kravas mašīnā būs jāiekrauj vismaz 5 skulptūras. Bet pat piecu vieglāko skulptūru kopējā masa ir $600 + 610 + 620 + 630 + 640 = 3100$ kg, kas ir vairāk nekā 3 tonnas. Tātad vienā reizē visas skulptūras aizvest nevarēs.

4. Apzīmēsim doto nogriežņu garumus kā parādīts 1. zīmējumā. Tad no taisnstūra laukuma aprēķināšanas formulas seko, ka $a \cdot c = 18$, $b \cdot c = 21$, $a \cdot d = 30$ un

	a	b
c	18	21
d	30	X

1. zīm.

$b \cdot d = x$. Tagad izdalīsim pirmo vienādību ar otro un trešo ar ceturto, iegūstam $a/b = 18/21$ un $a/b = 30/x$. Tātad $18/21 = 30/x$, no kurienes $x = 35$.

3. kārtas laureāti

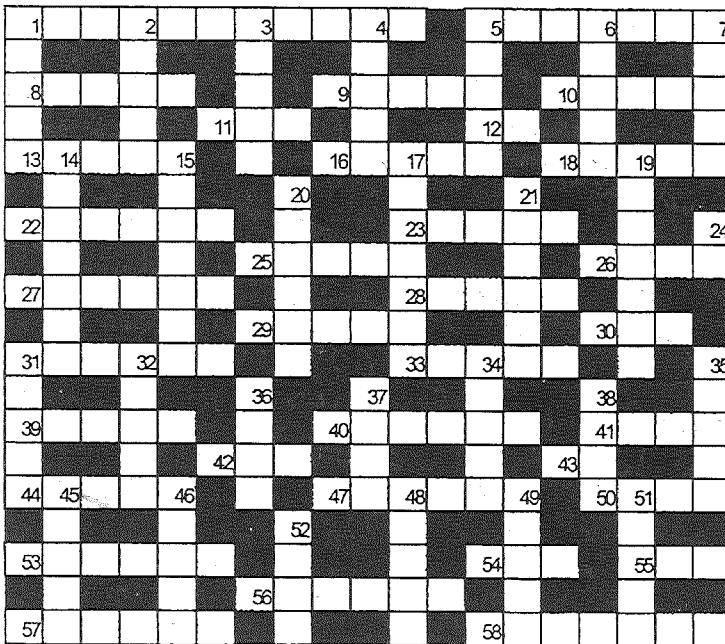
1. vieta: Jānis Ancāns, Jānis Broņka (Jaunsilavas pamatskola, 6.kl.)

3. vieta: Armands Ancāns (Jaunsilavas pamatskola, 4.kl.)

Atzīnība: 5. kl. matemātikas pulciņš (Rudzātu vidusskola)

Veneranda Springe
Rudzātu vidusskolas
matemātikas skolotāja

RUSTVĀRDU MĪKLA

Horizontāli. 1. Talsu pauguraines kalns. 5. Ezers Latvija, kurā visvairāk salu. 8. Jūra Vīdušāzijā. 9. Jūras vēzi. 10. Jūrmalas pilsētas daļa. 11. Pilsēta Alūksnes rajonā. 12. Saiklis. 13. Latviešu sportistes, olimpiskās čempiones vārds. 16. Mencu dzimtas jūras zivs. 18. Literatūras un mākslas kritikis (1877.-1908.). 22. Apdzīvota vieta Cēsu rajonā. 23. Tēls Dž. Adamsones grāmatā «Dzimusi brīvībai». 25. Mērinstrumentu sistāma. 26. Gan viena, gan otra. 27. Izdarīt laikā, paspēt. 28. Sievietes vārds augustā. 29. Galvaspilsēta Ziemeļamerikā. 30. Strausveidigo kārtas liels putns Austrālijā. 31. Laužiā ālingu ciršanai. 33. Latviešu rakstniece (1905.-1981.). 39. Virzīt uz priekšu, grūst. 40. Valsts brunotie spēki. 41. Latviešu literatūrvēsturnieks, bibliogrāfs un tulkoņa, Nopelnīem bagātās kultūras darbinieks (1887.-1974.). 42. Dzīvnieku izveidošana ala. 43. Saiklis. 44. Malā, nomalus. 47.

Mīkla, kurā atminamie vārdi doti zīmju, figūru un burtu kombinācijās. 50. Bībeles persona, viens no Noasa dēliem. 53. Doma, ideja. 54. To vajag darīt pavisāri (ari rudeni). 55. Indīga čūska. 56. Dienvidamerikas indiānu laiva. 57. Režģi. 58. Motīvs, cēlonis.

Vertikāli. 1. Periodiski applūstošas plāvas. 2. Karaspēka daļa. 3. Gaujas krastos dzīvojošo ībiešu valdnieks. 4. Dabas dievība seno grieķu un romiešu mitoloģijā. 5. Literārs autora objektīvs vērtējums par notikumiem un personām. 6. Latviešu pianists un pedagoģs (1901.-1960.). 7. Izteiksmes līdzeklis. 14. Ādas slimiba. 15. Simbolisks kāda jēdzienā vai idejas attēls. 17. Pagasts Tukuma rajonā. 19. Štats ASV. 20. Latvijas valsts pirmsais prezidents. 21. Latviešu gleznotājs (1897.-1975.). 24. Personu vietniekvārds. 31. Mieti, stabīzvejas tīku žāvēšanai. 32. Rezervāts Liepājas rajonā. 34. Balsti, nesējas. 35. Dzeltenīgi vai sarkanīgi brūna dabiska minerālrāsā. 36. Vanagu dzimtas putns. 37. Latviešu gleznotājs (1893.-1944.). 38. Sīknaudas vienība Japānā un Indonēzijā. 45. Latviešu botāniķe, Nopelnīem bagātā dabas aizsardzības darbiniece (1931.). 46. Augļu skēlnotne. 48. Augsti un spēcīgi vilni. 49. Lielupes kreisā krasta pieteika. 51. Sala Tirēnu jūrā. 52. Latviešu Nacionālā teātra aktieris (1895.-1973.).

53. Bērni. 54. Sēns. 55. Abdele. 56. Sērde. 57. Grīnu. 58. Kājas. 59. Okters. 60. Gaisīgs. 61. Zots. 62. Līja. 63. Ībē. 64. Ībē. 65. Ībē. 66. Ībē. 67. Ībē. 68. Ībē. 69. Ībē. 70. Ībē. 71. Ībē. 72. Ībē. 73. Ībē. 74. Ībē. 75. Ībē. 76. Ībē. 77. Ībē. 78. Ībē. 79. Ībē. 80. Ībē. 81. Ībē. 82. Ībē. 83. Ībē. 84. Ībē. 85. Ībē. 86. Ībē. 87. Ībē. 88. Ībē. 89. Ībē. 90. Ībē. 91. Ībē. 92. Ībē. 93. Ībē. 94. Ībē. 95. Ībē. 96. Ībē. 97. Ībē. 98. Ībē. 99. Ībē. 100. Ībē. 101. Ībē. 102. Ībē. 103. Ībē. 104. Ībē. 105. Ībē. 106. Ībē. 107. Ībē. 108. Ībē. 109. Ībē. 110. Ībē. 111. Ībē. 112. Ībē. 113. Ībē. 114. Ībē. 115. Ībē. 116. Ībē. 117. Ībē. 118. Ībē. 119. Ībē. 120. Ībē. 121. Ībē. 122. Ībē. 123. Ībē. 124. Ībē. 125. Ībē. 126. Ībē. 127. Ībē. 128. Ībē. 129. Ībē. 130. Ībē. 131. Ībē. 132. Ībē. 133. Ībē. 134. Ībē. 135. Ībē. 136. Ībē. 137. Ībē. 138. Ībē. 139. Ībē. 140. Ībē. 141. Ībē. 142. Ībē. 143. Ībē. 144. Ībē. 145. Ībē. 146. Ībē. 147. Ībē. 148. Ībē. 149. Ībē. 150. Ībē. 151. Ībē. 152. Ībē. 153. Ībē. 154. Ībē. 155. Ībē. 156. Ībē. 157. Ībē. 158. Ībē. 159. Ībē. 160. Ībē. 161. Ībē. 162. Ībē. 163. Ībē. 164. Ībē. 165. Ībē. 166. Ībē. 167. Ībē. 168. Ībē. 169. Ībē. 170. Ībē. 171. Ībē. 172. Ībē. 173. Ībē. 174. Ībē. 175. Ībē. 176. Ībē. 177. Ībē. 178. Ībē. 179. Ībē. 180. Ībē. 181. Ībē. 182. Ībē. 183. Ībē. 184. Ībē. 185. Ībē. 186. Ībē. 187. Ībē. 188. Ībē. 189. Ībē. 190. Ībē. 191. Ībē. 192. Ībē. 193. Ībē. 194. Ībē. 195. Ībē. 196. Ībē. 197. Ībē. 198. Ībē. 199. Ībē. 200. Ībē. 201. Ībē. 202. Ībē. 203. Ībē. 204. Ībē. 205. Ībē. 206. Ībē. 207. Ībē. 208. Ībē. 209. Ībē. 210. Ībē. 211. Ībē. 212. Ībē. 213. Ībē. 214. Ībē. 215. Ībē. 216. Ībē. 217. Ībē. 218. Ībē. 219. Ībē. 220. Ībē. 221. Ībē. 222. Ībē. 223. Ībē. 224. Ībē. 225. Ībē. 226. Ībē. 227. Ībē. 228. Ībē. 229. Ībē. 230. Ībē. 231. Ībē. 232. Ībē. 233. Ībē. 234. Ībē. 235. Ībē. 236. Ībē. 237. Ībē. 238. Ībē. 239. Ībē. 240. Ībē. 241. Ībē. 242. Ībē. 243. Ībē. 244. Ībē. 245. Ībē. 246. Ībē. 247. Ībē. 248. Ībē. 249. Ībē. 250. Ībē. 251. Ībē. 252. Ībē. 253. Ībē. 254. Ībē. 255. Ībē. 256. Ībē. 257. Ībē. 258. Ībē. 259. Ībē. 260. Ībē. 261. Ībē. 262. Ībē. 263. Ībē. 264. Ībē. 265. Ībē. 266. Ībē. 267. Ībē. 268. Ībē. 269. Ībē. 270. Ībē. 271. Ībē. 272. Ībē. 273. Ībē. 274. Ībē. 275. Ībē. 276. Ībē. 277. Ībē. 278. Ībē. 279. Ībē. 280. Ībē. 281. Ībē. 282. Ībē. 283. Ībē. 284. Ībē. 285. Ībē. 286. Ībē. 287. Ībē. 288. Ībē. 289. Ībē. 290. Ībē. 291. Ībē. 292. Ībē. 293. Ībē. 294. Ībē. 295. Ībē. 296. Ībē. 297. Ībē. 298. Ībē. 299. Ībē. 300. Ībē. 301. Ībē. 302. Ībē. 303. Ībē. 304. Ībē. 305. Ībē. 306. Ībē. 307. Ībē. 308. Ībē. 309. Ībē. 310. Ībē. 311. Ībē. 312. Ībē. 313. Ībē. 314. Ībē. 315. Ībē. 316. Ībē. 317. Ībē. 318. Ībē. 319. Ībē. 320. Ībē. 321. Ībē. 322. Ībē. 323. Ībē. 324. Ībē. 325. Ībē. 326. Ībē. 327. Ībē. 328. Ībē. 329. Ībē. 330. Ībē. 331. Ībē. 332. Ībē. 333. Ībē. 334. Ībē. 335. Ībē. 336. Ībē. 337. Ībē. 338. Ībē. 339. Ībē. 340. Ībē. 341. Ībē. 342. Ībē. 343. Ībē. 344. Ībē. 345. Ībē. 346. Ībē. 347. Ībē. 348. Ībē. 349. Ībē. 350. Ībē. 351. Ībē. 352. Ībē. 353. Ībē. 354. Ībē. 355. Ībē. 356. Ībē. 357. Ībē. 358. Ībē. 359. Ībē. 360. Ībē. 361. Ībē. 362. Ībē. 363. Ībē. 364. Ībē. 365. Ībē. 366. Ībē. 36

No kādiem avotiem iegūstat informāciju par Eiropas Savienību un vai tās ir pietiekami?

Mārtiņš Leimanis,
Vilānu
arodvidusskolas
audzēknis:

— Pārsvārā no televīzijas, skatoties zīnas. Arī no avīzēm. Informācijas varētu būt vairāk. Sevišķi par to, vai iestāšanās būs izdevīga mums visiem un man personīgi. Gribētos vairāk zināt par mācību iespējām citās valstis un arī par to, kas notiks ar lauksaimniecību. Mana nostāja attiecībā uz iestāšanos Eiropas Savienībā patlaban vēl nav skaidra. Lēmuma pieņemšanai vajag vairāk informācijas.

Marija Lubāne,
Preiļu iedzīvotāja:

— Informācijas patlaban ir ļoti daudz, un tā pieejama visur. Ja cilvēks vēlas to uzzināt, viņam nav nekadu šķēršļu. Par Eiropas Savienību ir daudz informācijas žurnālos, laikrakstos, televīzijā, radio. Esmu ar to iepazinusies. Man viss ir skaidrs. Man vienmēr patīk viss jaunais, pārmaiņas, un es balsoju par iestāšanos Eiropas Savienībā.

Aleksandrs
Cimbulis,
Stabulnieku pagasta
iedzīvotājs, strāda
gateris:

— Informāciju saņemu no draugiem, no pazīpām, no vecākiem, no vecmāmiņas. Avizes nelasu, jo man tam neatliek laika. Reizēm, ja iznāk brīvs brīdis, kaut ko uzzinu no televīzijas pārraidēm. Uzskatu, ka informācija par Eiropas Savienību ir nepietiekama. Vajadzētu kādu speciālu avizi, kas būtu veltīta tieši ES. Pagaidām vēl neesmu izlēmis, kā balsoju referendumā, neesmu parlamentāts, ka atbalstišu iestāšanos.

Vasilis Semjonovs,
taksometra vadītājs
Preiļos:

— Par Eiropas Savienību uzzinu no radio un televīzijas raidījumiem. Manuprāt, informācijas ir par maz. Man vēl daudzi jautājumi par ES ir neskaidri, sevišķi tas, kas notiks ar lauksaimniecību. Pagaidām nezinu, kā balsoju referendumā, iespējams, ka pret iestāšanos.

Lidija Ozola,
skolotāja:

Informāciju iegūstu no televīzijas raidījumiem, lasot avizes. Uzskatu, ka informācijas par Eiropas Savienību ir pietekoši, tomēr uz daudziem jautājumiem vēl neesmu saņēmusi atbildi. Piemēram, kas notiks ar zemniekiem, kādas būs cenas. Domāju, ka patlaban es balsotu pret iestāšanos Eiropas Savienībā.

L.Rancāne
Foto: M.Rukosujevs

SLUDINĀJUMI, REKLĀMA

Pārdom

Audi-80, 2, 2I, pārejas modelis. Tālr. 9429743; VW Transporter, D, 1989. g. Tālr. 9118637.

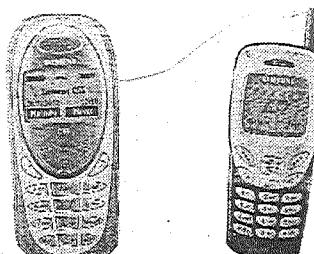
Pērk

metāla konstrukcijas siltumnīcu ar vai bez stikliem, 400-600 m². Tālr. 9837382, 9631357; zemi līdz 1 ha ezera krastā pie Aglonas. Tālr. 9890530; Līvānu māju promvešanai. Tālr. 9579352, 7313071; lauku māju vai zemi ezera krastā. Tālr. 9233334.

SIA «Kārlis Viens» iepērk jaunlopus, liellopus, aitas kautsvarā.
Samaksa tūlitēja (pie svēršanas). Formē subsīdijas.
Tālr. 6468887, 53-48524, 53-48531.

Mobil kom. Mobil kom. Mobil kom.

Mazcena mobilais + LMT pieslēgums
Skaits ierobežots
No 10. marta līdz 22. martam

SIEMENS C55 SAMSUNG R 210 s
Ls 25 Ls 19

Bezmaksas LMT pieslēgums.
* Līgums ar LMT par telefona lietošanu tiek noslēgts uz 18 mēnešiem, šajā laikā telefons piesaistīts LMT SIM kartei.
* SIM karte Ls 5.

Preiļi, Brīvības 2.
Tālr. 5321726, 6550093

Mobil kom. Mobil kom. Mobil kom.

Iepērk mežus un cirsmas,
visa veida zāģbalķus.
Samaksa tūlitēja.
Tālr. 9510883.

Jauns fotoserviss – jaunas iespējas, atnāc un pārliecinies!

15. martā uzsāk darbību Igors Pliča Preiļu «FOTOCENTRS»

Aglonas ielā 1

22. martā plkst. 12.00 aicinām visus klientus un sadarbības partnerus uz «Fotocentra» atklāšanas pasākumu. Iespējami pārsteigumi! Uzticīties profesionāliem un sagaidīsim pavasarī kopā priežīgi. Ar cieņu un cerībā uz veiksmīgu sadarbību I.U. «Laura Plus» vārdā Igors Pličs, Antons Kazakevičs

Tālr. 5322050, 9121689.

Rušonas pagasta padome
pārdom automašinas

- VW Passat Variant 1986. g.,
- VW Passat Variant 1992. g.

Kontakttālrunis 5365080.

Uzmanību!

24. martā plkst. 11.00 redakcijā Preiļos, Brīvības ielā 14 «Novadnieka» lasītājus konsultēs zvērināta advokāte AGNESE SEVASTJANOVA.

Līdzi jāņem pasaunīgās «Novadnieka» abonēšanas kvīts. Pieeikties pa tālr. 1-53-07057.

PASTĀVĪGI

Iepērk apses zāģbalķus

Ø no 25 cm

Cena no 13 - 18 Ls/m³

Samaksa tūlitēja.

Pircēja transports.

T. 9454553; 9236083

M/c «Buts» organizē autoapmācības kursus B, C, C1, D, E kategorijās. Maksa par B kategorijas kursiem Ls 83.

Bezmaksas CSN datorapmācība.

Tālr. 9288248.

«NOVADNIEKA» KALENDĀRS

Rajona izglītības pārvalde

◆ 12. martā rajona olimpiāde angļu valodā 8. klasei (mutvārdos) Preiļu 2. vidusskolā. Rajona skolu 5.-9. klašu koru un zēnu koru konkursi.

◆ 19. martā rajona kombinētā olimpiāde 4. klasēm (latviešu plūsmai) Preiļu 1. pamatskolā.

Rajona bērnu un jauniešu centrs

◆ 14. martā pulksten 10.00 seminārs bērnu un jauniešu nometnē vadītājiem.

◆ 15. martā pulksten 10.00 profesionālās pilnveides kursu «Improvizācijas spēles» noslēguma nodarbība.

◆ 16. martā pulksten 12.00 piedalīšanās Latgales novada moderno deju konkursā «Jaunā straujā paaudze NRG 2003» Daugavpili, Sporta un kultūras pili.

◆ 19. martā pulksten 14.00 integrācijas pasākums «Mūsu svētki».

Kinoteātris «Ezerzeme»

◆ 14. un 16. martā pulksten 18.00 un 20.00, 18., 19. un 20. martā pulksten 20.00 drāma «Sauja ložu».

Līvānu novada kultūras centrs

◆ 15. martā pulksten 21.00 uzstājas grupa «Tumsa», diskotēka.

Vārkavas pagasta tautas nams

◆ 15. martā pulksten 15.00 tikšanās ar tautas dziedniecības institūta dziednieci Ilzi Jansoni. Pulksten 22.00 diskotēka.

«EZIS» un «ZĪLĪTE» martā

«EZIS» — žurnāls maziem bērniem:

- stāsta pasaku par suni un vilceni, kas pazaudējusi bērnus;
- publicē uzvarētāju darbus no konkursa «Bērnu pašsacerētie dzejoļi»;
- rāda vecāku atsūtītās joku bildes, kurās joku patiesām netrūkst;
- aicina dziedāt Alvida Altmaņa dziesmu ar Jāņa Baltvilka vārdiem;
- mudina no mandarinu miziņām gatavot rotālietas.

«ZĪLĪTE» — žurnāls bērniem par dabu:

- iepazīstina lasītājus ar okeānu dzelmeju iemītniekiem astonkājiem un kalmāriem;
- uzklausa, ko Latgales zoodārza Mihailam Pupiņam stāsta bruņurupucis;
- mēģina noskaidrot, cik īsti ir kāju simtākājiem un tūkstošākājiem;
- stāsta par ziloņcirslišiem un žurku balli;
- publicē bērnu iesūtītās anekdotes par dzīvniekiem un Māras Cielēnas pasaku;
- kā vienmēr — liek lasītājiem risināt uzdevumus.

Abi žurnāli bērniem martā dāvina puķu sēklas.